

LUNDS UNIVERSITET

Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska institutionen

FEKH69: Examensarbete i redovisning på kandidatnivå

VT 2018

Vad leder företag till att byta revisor?

En kvantitativ studie om svenska börsnoterade företag

Handledare:

Karin Jonnergård

Författare:

Behnam M-Heidari	(911117–1790)	eko15bma@student.lu.se	0739-81 50 40
Anton Berggren	(891031–4692)	jur15ab3@student.lu.se	0766-50 51 05
Gustaf Hansson	(951214–4016)	eko15gh1@student.lu.se	0722-25 25 05

Sammanfattning

Examensarbetets titel: Vad leder företag till att byta revisor?

Seminariedatum: 180531

Ämne/kurs: FEKH69: Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 högskolepoäng

Författare: Behnam M-Heidari, Anton Berggren & Gustaf Hansson

Handledare: Karin Jonnergård

Fem nyckelord: Revisorsbyte, regressionsanalys, börsnoterade företag, revisionskostnader och redovisningsprinciper

Syfte: Syftet är att undersöka faktorer till varför företag i Sverige väljer att byta revisorer och även att bidra till tidigare forskning genom att bekräfta eller komplettera tidigare forskningsresultat.

Metod: Studiens urval bestod av 94 börsnoterade svenska företag, från Stockholmsbörsens small-, mid- och large cap-listor där 47 hade bytt revisor mellan 2009–2015 och 47 utgjorde kontrollgruppen. Datan bestod av årsredovisningar från samtliga 94 företag och av en stor mängd tidigare forskning. Den tidigare forskningen användes för att utveckla hypoteser och komplettera dessa och de olika posterna i årsredovisningarna användes som data för att mäta hypoteserna. Sambandstesterna utfördes till största del genom logistisk regressionsanalys och till mindre del linjär regression.

Teoretiska perspektiv: För att förklara revisorns roll och i förlängningen varför revisorer byts ut tillämpades ett agentteoretiskt perspektiv. Stora delar av teorikapitlet baseras på tidigare forskning för att underbygga uppsatsen hypotesutveckling.

Resultat: Regressionsanalys och korrelationstest genomfördes på samtliga sex hypoteser. Signifikanta samband hittades mellan revisorsbyte och faktorerna revisionskostnader och byte av redovisningsprinciper.

Slutsats: Studiens resultat visar att revisionskostnaderna för ett företag minskar när de byter revisor. Det kan även påvisas att ett företag mer sannolikt byter revisor om de året tidigare bytt redovisningsprincip.

Summary

Title: What causes companies to change auditor?

Seminar date: 180531

Course: FEKH69, Bachelor thesis, Business Administration, 15 credits (UPC)

Authors: Behnam M. Heidari, Anton Berggren & Gustaf Hansson

Advisor/s: Karin Jonnergård

Key words: Auditor Change, Regression Analysis, Listed Companies, Auditing Fee, Accounting Practices

Purpose: The purpose of this study is to examine factors related to Swedish companies' choices to change auditors and also to contribute to prior research by confirming or adding to the results of prior research.

Methodology: The study's sample consisted of 47 listed Swedish companies, from the Stockholm stock exchange's small-, mid- and large cap-lists, who've changed auditors between 2009-2015. Another 47 companies were selected through a weighted random selection for the control group. Data, in the form of annual financial reports, was compiled for all 94 companies. Regression analysis, both logistical and simple linear, was conducted in order to find statistically significant relationships between variables deriving from the study's hypotheses.

Theoretical perspectives:

In order to explain the role of the auditor, and by extension why auditors are replaced, this paper applied the perspective of the principal-agent theory. A considerable part of the theoretical approach of this study stems from prior research in order to substantiate the study's development of the hypotheses.

Results: Regressions analyses and the Pearson correlation test were conducted on the study's six hypotheses. The results show that there are statistically significant relationships between auditor change and audit fees as well as between auditor change and changes in accounting practices.

Conclusions: The result of the study shows that companies' audit fees are reduced after an auditor change. It also shows that companies are more likely to change their auditors if they have changed accounting practices the previous year.

Innehållsförteckning

KAPITEL 1	1
1.1 INLEDNING & PROBLEM	1
1.2 TIDIGARE FORSKNING	2
1.2.1 FORSKNINGEN FRAM TILL 2000-TALET	2
1.2.2 FORSKNINGEN FRÅN 2000-TALET OCH FRAMÅT	3
1.2.3 SAMMANFATTNING AV TIDIGARE FORSKNING	4
1.3 DEN SVENSKA KONTEXTEN	4
1.4 SYFTE	6
1.5 DISPOSITION	6
KAPITEL 2	7
2.1 AGENTTEORETISKT PERSPEKTIV	7
2.2 GÄLLANDE LAG OCH REGELVERK FÖR REVISORN OCH UPPSATSEN	8
2.3 UTVECKLING AV HYPOTESER	10
2.3.1 REVISIONSKOSTNADER	10
2.3.2 REVISIONSBERÄTTELSE	11
2.3.3 KOMPLEXITET	12
2.3.4 FÖRETAGSLEDNING	13
2.3.5 REDOVISNINGSPRINCIPER OCH MENINGSSKILJAKTIGHETER	13
2.3.6 TILLGÅNGSVÄRDERING	14
2.3.7 ÖVRIGA HYPOTESER SOM INTE HAR TESTATS I STUDIEN	15
2.3.8 TABELL ÖVER ANLEDNINGAR TILL REVISORSBYTE	16
KAPITEL 3	17
3.1 FORSKNINGSTRATEGI	17
3.2 UNDERSÖKNINGSDESIGN	19
3.2.1 VAL AV FÖRETAG	19
3.2.1.1 Tidsram	19
3.2.1.2 Population och urval	19

3.2.2	DATAINSAMLING	20
3.2.2.1	Bearbetning av tidigare forskning	20
3.2.2.2	Bearbetning av årsredovisningar: operationalisering	21
3.2.2.3	Tabell över hypoteser, operationaliseringar och variabler.	26
3.2.2.4	Dokumentation från årsredovisningarna	26
3.2.3	DATAANALYS GENOM STATISTISKA METODER	27
3.2.3.1	Statistiskt säkerställda samband	27
3.2.3.2	Logistisk regressionsanalys	28
3.2.3.3	Enkel linjär regressionsanalys	29
3.3	METODKRITIK	29
3.3.1	ALLMÄN KRITIK	29
3.3.2	KÄLLKRITIK	30
3.3.3	RELIABILITET	31
3.3.4	VALIDITET	32
KAPITEL 4		34
<hr/>		
4.1	RESULTAT	34
4.1.1	DESKRIPTIV STATISTIK	34
4.1.2	KORRELATIONSTEST & TILLFÖRLITLIGHET	36
4.1.3	REGRESSIONSANALYS	38
4.2	DISKUSSION	39
4.2.1	REVISIONSKOSTNADER	39
4.2.2	BYTE AV REDOVISNINGSPRINCIPER	40
4.2.3	ÖREN REVISIONSBERÄTTELSE OCH TILLGÅNGSVÄRDERING	41
4.2.4	KOMPLEXITET	42
4.2.5	FÖRETAGSLEDNING	42
4.2.6	GENERELL DISKUSSION	43
KAPITEL 5		44
<hr/>		
5.1	SLUTSATS	44
5.2	REFLEKTIONER, KUNSKAPSBIDRAG OCH FORTSATTA STUDIER	44

KAPITEL 6 **46**

REFERENSER **46**

BILAGA 1 **52**

KAPITEL 1

Detta inledande kapitel syftar till att ge läsaren en tydlig bild av bakgrunden till problemet kring varför företag byter revisorer. Vidare presenteras tidigare forskning för att introducera ämnet i stort. Efter detta följer en genomgång av den svenska kontexten för uppsatsen, vilket mynnar ut i syftet med studien. Kapitlet avslutas med en disposition över uppsatsens utformning.

1.1 INLEDNING & PROBLEM

Årsredovisningen är en del av företagets finansiella rapportering och anses vara bland de viktigaste beslutsunderlagen (Bhatia, 2010). Den är dels en rapport över årets prestationer och över den finansiella ställningen till företagets ägare och dels är den ett underlag till långivare, staten, myndigheter och andra som behöver bedöma om deras intressen är hotade. Det är därför av stor vikt att informationen i årsredovisningen är tillförlitlig.

Revisorn har en kritisk roll i att styrka tillförlitligheten i årsredovisningen genom sin granskning. Om revisorn upptäcker att företaget avviker från årsredovisningens regelverk eller att företaget på annat sätt medverkar till att årsredovisningen ger en missvisande bild ska revisorn lämna en anmärkning i revisionsberättelsen (ABL 9 kap. 31 §). Revisorn har i och med detta en kontrollerande funktion. I börsnoterade företag har revisionsberättelsen i sin tur en stor påverkan på börsvärdet varför det är viktigt för företaget att följa regelverket och säkerställa att revisionsberättelsen är ren (Stunda & Pacini, 2013; Ianniello & Galloppo, 2015).

Det finns dock konflikter i ljuset av att revisionsberättelsen kan påverka ett företags börsvärde och av att det är relativt fritt fram för ett företag att byta revisor. Revisionsbyråerna är vinstdrivande företag och måna om att behålla deras klienter samtidigt som deras roll är reglerad av ett omfattande regelverk. I och med revisorns kontrollerande funktion kan revisorn tvingas agera på ett visst sätt och påpeka nödvändiga ändringar i årsredovisningen som orsakar konflikter mellan revisorn och företaget. Eftersom företagen är vinstmaximerande tas inte alltid revisorns åsikter emot väl om dessa skulle innebära negativa effekter på resultatet eller börsvärdet. Det är denna konflikt som många gånger kan leda till att revisorn byts ut.

Konflikten mellan revisorn och företaget är ett väl utforskat akademiskt ämne. Det finns en uppsjö av akademisk litteratur som visar att revisorsbyte kan ske på grund av en opportunistisk företagsledning (Lennox, 2000; Gómez-Aguilar et al., 2004; Dye, 1991; Turner, Williams, & Weirich, 2005). Dock finns det även andra skäl till att ett företag byter revisor såsom kommunikationsbrister mellan företag och revisorn (Eichenseher & Shields, 1983), kostnadsaspekter (Ettredge, Chan & Scholz, 2007; Turner, Williams & Weirich, 2005) och begränsningar i revisorns tjänsteutbud (Beattie & Fearnley, 1998; Sharifah, Malcolm &

Zubaidah, 2012). Majoriteten av dessa studier baseras dock på företagsledningens eller revisorns egna påståenden om varför revisorn byts ut och går inte närmare in på information i årsredovisningen som indikerar revisorsbyte. Det finns dock en del studier som undersöker sambandet mellan revisorsbyte och olika faktorer som framgår av årsredovisningen men av dessa har få studier utnyttjat eller operationaliserat kvantitativa mått som kan förklara bytet av revisor. De studier som är årsredovisningsbaserade och undersöker fler faktorer än revisionskostnader och anmärkningar är även begränsade av att de undersöker vissa specifika länder eller av att de är baserade på gammal data. Därför kommer denna uppsats att hålla en kvantitativ ansats och fokusera på den svenska kontexten.

I nästa avsnitt kommer en djupare redogörelse för tidigare forskning kring ämnet och en beskrivning av den svenska kontexten. Efter det presenteras uppsatsens syfte.

1.2 TIDIGARE FORSKNING

1.2.1 Forskningen fram till 2000-talet

Några av de tidiga och mer tongivande forskningsartiklarna som berör revisorsbyte undersökte bland annat om rena revisionsberättelser leder till revisorsbyte och sambandet mellan revisionskostnader och revisorsbyte (DeFond, 1992; Chow & Rice, 1982; Krishnan, Krishnan & Stephens 1996; Lennox, 2000; Beattie & Fearnley, 1995; Williams, 1988). Beattie & Fearnley (1995) utförde en intervjustudie medan Williams (1988) hade en kvantitativ ansats och undersökte sambandet mellan revisorsbyte och en rad olika faktorer. Williams (1988) kom fram till att företag mer sannolikt bytte revisorer desto längre de hade haft sin nuvarande revisor, ju mindre spetskompetens det fanns hos revisorn och desto mer företaget hade fått negativ publicitet. Resterande sambandsfaktorer från tidigare forskning förkastar Williams (1988). Williams studies nutida relevans begränsas dock av att den är över 30 år gammal, i och med att flertalet nya regelverk inom redovisning och revision har tillkommit sedan dess och av att studien endast undersökte börsnoterade företag i USA.

Det finns många andra studier från 80- och 90-talet, men de flesta liknar de som tidigare har nämnts. Schwartz & Menon (1985) och Haskins & Williams (1990) har däremot undersökt sambandet mellan företagets ekonomiska förhållanden och revisorsbyte. Schwartz & Menon (1985) kom bland annat fram till att konkursregistrerade företag oftare byter revisorer. Utöver vad som tidigare nämnts kom Haskins & Williams (1990) fram till att företag i någon form av ekonomisk knipa samt företag i en hög tillväxtfas oftare byter revisorer. De hittade även ett negativt samband mellan företagets storlek och revisorsbyte.

Det finns även studier som undersöker anledningarna till att revisorer själva avgår. Resultaten från dessa studier är dock genomgående lika. Den huvudsakliga anledningen till att

revisorn avsäger sig ett uppdrag är enligt tidigare forskning på grund av risken för rättstvister (Simunic & Stein, 1996; Krishnan & Krishnan, 1995; Menon & Williams, 1999). Schwartz & Soo (1995) kom dessutom fram till att revisorer mer sannolikt avsäger sig uppdrag hos de företag som är i någon form av ekonomisk knipa.

Majoriteten av studierna behandlar alltså revisionskostnader, revisionsberättelser och uttalanden från företagsledningar för att försöka kartlägga varför revisorer byts ut. Det finns dock tydliga tecken på att det finns samband mellan revisorsbyte och olika faktorer och poster i årsredovisningen. De studier som har berört detta är dock begränsade av att de specifikt undersöker vissa länder och av att flertalet regelverksändringar skett sedan studierna gjordes.

1.2.2 Forskningen från 2000-talet och framåt

Den senare forskningen på området om revisorsbyte innehåller fortfarande många inslag av revisionskostnader och revisionsberättelser. Studier om revisionsberättelser handlar ofta om vilken typ av anmärkning som har lämnat i revisionsberättelsen (Vanstraelen, 2003; Ettredge, Chan & Scholz, 2007; Krishnan & Visvanathan, 2007; Davis, 2013).

Det tillkom även en del forskningslitteratur som fokuserade på sambandet mellan Enron-skandalen¹ och revisorsbyten (Chaney & Philipich, 2002; Chang, Chi & Liu, 2003; Barton, 2005; Cahan & Zhang, 2006; Asthana, Balsam & Krishnan, 2009). Denna forskning har mestadels handlat om att kartlägga hur snabbt olika företag valde att byta till en annan revisor efter Arthur Andersen-kraschen och vad effekten av bytet blev (Chaney & Philipich, 2002; Barton, 2005; Asthana, Balsam & Krishnan, 2009). En del undersökte också den ekonomiska ställningen hos andra före detta Arthur Andersen-klienter för att se om det fanns någon skillnad (Cahan & Zhang, 2006; Chang, Chi & Liu, 2003). Den huvudsakliga orsaken till själva bytet har dock varit att Arthur Andersen gick i konkurs, varför denna forskning inte har bidragit med indikationer på varför företag byter revisorer.

Under 2000-talet har det dock kommit mer forskning som undersöker fler sambandsfaktorer till revisorsbyte. Utöver vad som tidigare har undersökts tittar Davidsson, Jiraporn & DaDalt (2006) på sambandet mellan revisorsbyte och meningsskiljaktigheter kring redovisning och opportunistisk företagsledning men hittar inget signifikant. Det har även gjorts fler årsredovisningsbaserade och bredare sambandsundersökningar.

¹ Enron-skandalen handlade om att energibolaget Enron redovisningsmanipulerade och därmed begick bokföringsbrott och tillslut gick i konkurs. Det stora revisionsbolaget Arthur Andersen var deras revisor och anklagades för att ha åsidosatt flera revisionsåtgärder vilket medförde att Arthur Andersen tappade förtroende på marknaden. Detta resulterade i att företagen bytte från Arthur Andersen till andra revisionsbolag och i förlängningen gick även Arthur Andersen i konkurs.

Sharifah, Malcolm & Zubaidah (2012) undersökte 400 börsnoterade företag i Malaysia och hittade att revisorsbyte har signifikanta samband med ledningsbyte, storlek på företaget, företagets komplexitet och företagets tillväxt. Woo & Koh (2001) undersökte 54 börsnoterade företag i Singapore och kom fram till liknande resultat. Dessa resultat stämmer även överens med Cassell et al. (2012) och Atika Sukma & Indah (2017).

I Sverige finns det endast en uppsats som har studerat den svenska kontexten (Nilsson & Persson, 2008), men inga vetenskapliga artiklar över huvud taget. Den bestod av enkäter och kom framför allt fram till att relationen mellan revisorn och företaget var avgörande och även att utbudet av övriga tjänster behövde vara så brett som möjligt för att undvika revisorsbyte.

Den senare forskningen innehåller alltså nya inslag men dess generalitet begränsas återigen av att de samband som har hittats har gjorts för specifika länder. Detta tyder dock på att det även finns skillnader mellan länder och att det därmed finns ett intresse för att undersöka revisorsbyten i olika länder.

1.2.3 Sammanfattning av tidigare forskning

Den tidigare forskningen visar på att revisorsbyte sker av två anledningar: (1) revisorn avsäger sig uppdraget och (2) företaget anlitar en annan revisor. Den genomgående anledningen till att revisorn avsäger sig uppdraget är att minska sina risker för eventuella rättstvister. Anledningen till att företaget anlitar en annan revisor kan vara flera. De flesta studierna undersöker sambandet mellan revisorsbyte och revisionskostnader och mellan revisorsbyte och anmärkningar i revisionsberättelsen. Det finns dock tydliga tecken på att det finns flera andra sambandsfaktorer såsom företagets storlek, komplexitet, tillväxt och val av redovisningsprinciper, med mera. De studier som undersöker flera sambandsfaktorer är antingen gjorda i specifika länder eller är genomförda genom intervjuer och enkäter. Det finns alltså behov av vidare forskning som utgår från årsredovisningar och för flera länder i och med att olika länder har olika marknadsstrukturer (Woo & Koh, 2001; Stanisic et al., 2014). Det fanns exempelvis endast en uppsats på svenska som undersökte byte av revisor.

1.3 DEN SVENSKA KONTEXTEN

Som nämnts tidigare har tidigare forskning studerat olika länder, såsom U.S.A., Malaysia, Singapore och Serbien. En anledning till detta kan vara att det har varit svårt att generalisera företag, vilket i sig kan bero på att företag och företags anledningar till att byta revisor helt enkelt skiljer sig mellan olika länder. Således verkar det finnas ett behov av att forskning kring revisorsbyten sker i olika länders kontext. Eftersom att författarna till uppsatsen är verksamma i Sverige har uppsatsen sin grund i just den svenska kontexten.

Frågan om vad den svenska kontexten innebär torde ha lika många svar som svaranden, men om det begränsas till vad som är relevant för denna studie kring revisorsbyten kan tre tydliga områden identifieras, jämfört med andra länder som undersökts i detta ämne. De identifierade aspekter där Sverige skiljer sig från andra länder är låg korruption, kontinental lagstiftning och en annorlunda ägarstruktur.

Enligt Transparency International (2018) ligger Sverige på 2017 års index på delad sjätteplats, jämfört med exempelvis USA på plats 16, Malaysia på 62 och Serbien på 77. Transparency International är en organisation som samlar in information kring hur korrupta länders offentliga sektorer upplevs från analytiker och experter på området.

Då Revisorsinspektionen (RI) faller under den offentliga sektorn i ett lågkorruptionsland som Sverige, kan detta påverka hur revisorer i Sverige uppfattas. Med andra ord kan det tänkas att det läggs en större tillförlitlighet på revisorerna, vilket då kan påverka hur revisorer byts ut. Detta då det finns en hög tilltro till att revisorerna måste följa gällande regler eftersom tillsynsorganet RI jobbar för att bibehålla intressenters tillförlitlighet utan att kompromissa.

Ett annat område där Sverige skiljer sig är Sveriges så kallade kontinentala lagstiftning, framförallt jämfört med USA, som tillhör den anglosaxiska lagstiftningen. Denna skillnad blir dock mindre på grund av att systemen blir mer och mer harmoniserade, framförallt på grund av införandet av IFRS som i stora drag liknar de redovisningsstandarder som införts av FASB vilka är den amerikanska motsvarigheten till IASB (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016).

Den sista identifierade aspekten där Sverige skiljer sig åt är ägarstrukturen. Med detta menas att företag i Sverige i mindre utsträckning ägs av flera aktieägare (spritt ägande via börser) och istället av få aktieägare (exempelvis familjeägt). Jämförelsevis var andelen spritt ägda företag i Sverige 10 %, Frankrike 21 % och Tyskland 15 % jämfört med de anglosaxiska länderna U.K. 84 % och USA 80 % (La Porta, Lopez-de-Silanes & Shleifer, 1998; Franks & Mayer, 1997; Söderström, Berglöf & Sandström, 2003). Detta kan förklaras genom att det i Sverige enligt lag, till skillnad från många andra länder, finns olika typer av aktier (preferensaktier, etc.) som tillåter en fördelning mellan styrande och aktieägande. Enligt en rapport från Svenskt Näringsliv (2014) har dock den svenska ägarstrukturen mer och mer närmat sig det internationella. Skillnaden i ägarstrukturen gör att relationen mellan ägare och företagets ledning ser annorlunda ut, framför allt med det agentteoretiska perspektivet som presenteras i kapitel 2.2.1. En av de mer tongivande skillnaderna i Sverige är alltså att ägarstrukturen är mer företagsnära i Sverige jämfört med de flesta andra länder.

Revisorsbyte och ledningsbyte har i den tidigare forskningen förklarats vara på grund av ledningens preferenser och detta indikerar därför att ett samband mellan ledningsbyte och

revisorsbyte inte nödvändigtvis borde bli lika signifikanta i Sverige. Detta leder till att det finns anledning till att tro att en del av de samband som har hittats i tidigare forskning skulle kunna se annorlunda ut i Sverige.

1.4 SYFTE

Syftet är att undersöka faktorer till varför företag i Sverige väljer att byta revisorer och även att bidra till tidigare forskning genom att bekräfta eller komplettera tidigare forsknings resultat.

1.5 DISPOSITION

Uppsatsen disponeras enligt följande: I nästa kapitel vidareutvecklas den litteratur som introducerades i inledningen och problematiseringen för att utveckla den teoretiska referensramen. Detta mynnar ut i utvecklingen av de hypoteser studien fokuserar kring. I det tredje kapitlet förs en diskussion kring den metodologi studien använder sig av och det resoneras även kring uppsatsens trovärdighet. Efter det presenteras i kapitel 4 resultatet av de statistiska testerna som följs av en diskussion. I det femte kapitlet redogörs de slutsatser som kan dras och dessa kompletteras med reflektioner kring uppsatsens kunskapsbidrag och med förslag på vidare forskning. Samtliga kapitel inleds med en kort sammanfattning av kapitlets innehåll med syfte att läsaren lättare ska kunna navigera i uppsatsen.

KAPITEL 2

I detta kapitel presenteras den teoretiska referensramen som ligger till grund för studien och innehåller även ett utvecklande avsnitt om tidigare forskning samt en genomgång av relevanta lagar och regelverk. Med grund i detta utvecklas därefter de hypoteser som ska prövas i studien.

2.1 AGENTTEORETISKT PERSPEKTIV

Inom forskning kring revisorsbyte förklaras revisorns roll ofta med hjälp av den så kallade agentteorin. Grunden i denna teori är relationen mellan agenten och principalen. Denna relation definieras som “ett kontrakt, som innebär viss delegering av befogenheter, där en eller flera personer (principal) får någon annan (agent) att utföra en viss uppgift å principalens vägnar” (Jensen & Meckling, 1976, s. 308, egen översättning). När denna teori används för att förklara en revisors roll definieras ägarna, i denna studies fall kollektivet aktieägarna av det börsnoterade företaget, som principal (-er) medan VD, eller kollektivt företagsledningen, blir agenten. Problematiken med relationen ligger i att agenten inte alltid handlar på det sätt som är bäst för principalen, som i sin tur grundar sig i antagandet att alla individer enligt teorin är vinstmaximerande. Detta innebär att exempelvis en VD (agent) har chansen att maximera sin egen vinning, vilket klassiskt sett syftar till ekonomisk vinning, på bekostnad av aktieägarna (principal) kommer agenten ta chansen. De kostnader som uppstår i samband med detta brukar benämnas agentkostnader.

Om samtliga inblandade i relationen hade haft tillgång till samma information hade detta problem inte kunnat uppstå, vilket leder till en annan viktig aspekt inom agentteorin, nämligen informationsasymmetri. Med denna asymmetri menas att agenten, i fallet med en VD, ligger närmare företaget än principalen och har därmed tillgång till mer information kring företaget än principalen och eftersom agenten är vinstmaximerande använder denne informationsasymmetrin för egen ekonomisk vinning. För att uppnå den ekonomiska vinningen manipulerar agenten på olika sätt den information som tillhandahålls principalen, där redovisningen är det mest centrala inom det aktuella forskningsområdet. Av detta framgår att informationsasymmetri är önskvärd för agenten men inte för principalen.

Principalen använder sig av en tredje part, nämligen revisorn, i ett försök att minska informationsasymmetrin och därmed agentens möjlighet att undanhålla information för egen vinning. På så vis minskar även agentkostnaderna. Revisorns roll blir således att minska informationsasymmetrin å principalens vägnar, samtidigt som agenten (företagsledning eller VD) vill öka, eller åtminstone bibehålla, den asymmetri som råder. Eftersom principalen och i förlängningen samtliga intressenter vill ha en rättvisande bild av företaget bidrar revisorn genom sin revision till att minska asymmetrin.

Som det tidigare nämnts skiljer sig intressena mellan agenten och principalen, och därför också mellan agenten och revisorn. Blir informationsasymmetrin mellan agenten och principalen för liten minskas agentens möjlighet att vinstmaximera och det är revisorns uppdrag att just minska denna asymmetri. Samtidigt har agenten inflytande över valet av revisor, som alltså med förklaring av agentteorin försöker byta ut revisorn när informationsasymmetrin blir för liten. Revision handlar således om att minska agentkostnaderna för företaget då det ligger i principalens intressen, något även Francis & Wilson (1988) framhåller.

Agentteorin har tillämpats i uppsatsen dels för att förklara revisorns roll och dels för att förklara varför revisorn byts ut. Den har också använts för att ge underlag till de antaganden kring individens vinstmaximering som har gjorts vid hypotesformuleringarna.

2.2 GÄLLANDE LAG OCH REGELVERK FÖR REVISORN OCH UPPSATSEN

I detta avsnitt presenteras de lagar, regelverk samt relaterade redovisningsstandarder (benämns kollektivt "regler" framöver) som är relevanta för denna uppsats. Tanken är att ge läsaren en bättre förståelse för de utgångspunkter och antaganden som görs i studien. En genomgång av reglerna ger även bättre insikt kring vilken information som finns i årsredovisningarna och därmed vilka typer av hypoteser som kan utvecklas och testas i studien. De regler som har varit relevanta för uppsatsen är aktiebolagslagen (ABL; 2005:551), årsredovisningslagen (ÅRL; 1995:1554), rådet för finansiell rapporterings rekommendationer (RFR) och de internationella regelverken International Financial Reporting Standards (IFRS) och International Accounting Standards (IAS).

Att regelverket IFRS måste tillämpas för samtliga noterade företag inom EU framgår av ÅRL 8 kap. 32 §. Med regelverket IFRS omfattas även IAS-standarderna. Ett svenskt börsnoterat företag ska således tillämpa dessa standarder när de upprättar sin koncernredovisning. Det framgår även att årsredovisningen, vilket även gäller koncernredovisningar enligt ÅRL 7 kap. 14 §, ska bestå av en balansräkning, resultaträkning, noter samt en förvaltningsberättelse (ÅRL 2 kap. 1 §). Lagen innehåller även bestämmelser kring vilken information som ska framgå av de olika delarna, hur dessa ska utformas samt att årsredovisningen ska ge en rättvisande bild (ÅRL 3 kap.; 5 kap.; 2 kap. 3 §). Då uppsatsen inte skrivs med ett huvudsakligt fokus på juridik tas dessa dock inte dock närmare här utan återges endast löpande i uppsatsen vid relevans. Liknande regler för de internationella regelverken återfinns i IAS 1 p. 10.

Om företaget är börsnoterat ska sammansättningen av företagets styrelse och kommittéer också framgå i årsredovisningen enligt 6 kap. 6 § ÅRL vilket gör att ett eventuellt byte av dessa personer kan undersökas.

Genom att den huvudansvariga revisorn skriver på revisionsberättelsen (ABL 9 kap. 29 §), kan det utläsas om ett företag har bytt revisor (revisor utses enligt ABL 9 kap 8 § av

bolagsstämman). Eftersom även registrerade revisionsbolag kan väljas som revisor (ABL 9 kap. 19 §), vilket är fallet för majoriteten av de studerade företagen, finns även denna information tillgänglig i revisionsberättelsen. Vidare kan det även utläsas huruvida revisorn har en avvikande mening kring poster, värderingar eller övrig information som kan vara av vikt för läsaren av årsredovisningen då detta enligt ABL 9 kap. 30 § ska noteras i revisionsberättelsen.

Företag ska enligt ÅRL 5 kap. 48 § lämna information om ersättning till revisor för revisionsuppdraget i form av not (detta var före 2015 reglerat i Rådet för Finansiell Rapporterings rekommendationer RFR nr. 1) och även om detta är en rekommendation kring de svenska regelverken tillämpas denna även av de företag som tillämpar IFRS. Det framgår av rekommendationen att företaget ska särskilja på olika kostnader för revisorn såsom revisionskostnader och kostnader för revision utöver revisionsuppdraget (såsom rådgivningstjänster som erbjuds av revisorn). Eftersom dessa kostnader särskiljs ges större möjlighet för studien att analysera de specifika kostnaderna relaterade till de hypoteser som utvecklas.

Ett företag ska enligt god redovisningssed, och de regelverk som följer av detta, ange hänvisningar till eventuell hänförlig information i form av noter för varje post i rapporten över finansiell ställning (tidigare kallad balansräkning), i resultat och övrigt totalresultat och i rapporter över förändringar i eget kapital och kassaflöde (IAS 1 p. 113). Informationen i noterna gör att flera poster kan undersökas med bättre precision vilket för denna studie, som använder årsredovisningar som enda informationskälla, gör att fler hypoteser kan ställas upp och testas. De noter som undersöks, samt relevant information i de specifika noterna, presenteras mer ingående i metodkapitlet (kapitel 3.1.4) då även den operationalisering av hypoteserna som görs presenteras där.

Angående nedskrivningsprövning som regleras av IAS 36 finns det generellt två områden att betrakta, nämligen diskonteringsräntan och definitionen av en kassagenererande enhet. Utgångspunkten är att alla framtida kassaflöden från den kassagenererande enheten eller tillgången ska nuvärdesberäknas med en diskonteringsränta (IAS 36 p. 31). Hur stor diskonteringsränta som ska användas och vad som får anses vara kassagenererande enhet finns det dock inga handfasta regler om. Här lämnas utrymme för det professionella omdömet. Exempelvis finns det tre olika metoder att beräkna diskonteringsräntan (IAS 36 p. 55–57). Den kassagenererande enheten ska förvisso bestämmas utifrån den minsta möjliga men det finns empiriska resultat att flera börsnoterade företaget väljer att göra avsteg från dessa regler (Petersen & Plenbourg 2010; Carlin & Finch, 2011).

Gällande de noter som ska lämnas ska ett företag enligt IFRS 3 p. B64 upplysa om bland annat värdet (köpeskillning) för varje rörelseförvärv, vilket gör att värdet av nya dotterföretag kan utläsas. De ska även lämna upplysning om nedskrivningar och återföringar som redovisats i resultatet under perioden (IAS36 p. 126, 130), vilket vanligtvis innefattar materiella och immateriella tillgångar samt upplysning om nedskrivning av finansiella tillgångar, ex. kundfordringar (IFRS 7 p. 31, 34c). I de fall ett företag har bytt redovisningsprincip ska det lämnas upplysning kring detta i enlighet med IAS 8 p. 28 f. Dessa regler vidareutvecklas i kapitel 2.3 vid den relaterade hypotesen.

2.3 UTVECKLING AV HYPOTESER

För att utveckla de hypoteser som ligger till grund för analysen i denna studie förs en vidare diskussion av det som framfördes i kapitel 1.2 Tidigare Forskning. Något som har genomsyrat hela utvecklingen av hypoteserna har varit de antaganden från agentteorin som framförts i kapitel 2.2.1, framförallt antagandet om vinstmaximerande individer. Hur detta har påverkat utvecklingen av hypoteserna och urvalet av faktorer diskuteras löpande. Hur de olika hypoteserna har mätts och testats framgår av uppsatsens metodkapitel.

Totalt har sex hypoteser utvecklats varav fem av dessa grundar sig på tidigare forskning och en av dem har utvecklats av författarna. Tidigare forskning har visat att det kan finnas en mängd olika anledningar till att ett företag byter revisor, såsom kostnaden för revision (Ettredge, Chan & Scholz, 2007; Turner, Williams & Weirich, 2005), byte av företagsledning (Williams, 1988; Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012; Cassell et al., 2012; Atika Sukma & Indah, 2017), orena revisionsberättelser (Chow & Rice, 1982; Williams 1988; Krishnan & Stephens 1995; med flera), klientens storlek (Beattie & Fearnley, 1998; Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012; med flera), åsiktsskillnader mellan företag och revisor (Hudaib & Cooke, 2005; Turner, Williams & Weirich 2005; Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012; med flera), kommunikationsbrister mellan företag och revisorn (Eichenseher & Shields, 1983) och en så kallad opportunistisk företagsledning (Lennox, 2000; Gómez-Aguilar et al., 2004; Dye, 1991; Turner, Williams, & Weirich, 2005; med flera).

2.3.1 Revisionskostnader

Både Ettredge, Chan & Scholz (2007) och Turner, Williams & Weirich (2005) påvisade att höga kostnader för revision kan leda ett företag till att byta revisor i ett försök att sänka dessa kostnader. Samtidigt menar Fontaine, Letaifa & Herda (2013) att kostnaden endast har varit en viktig faktor när övriga delar i relationen mellan företag och revisorn har missköts, det vill säga att kostnaden i sig inte är en tillräcklig orsak för revisorsbyte. Denna studie har inte lagt mycket

vikt vid relationen som sådan eftersom att det har varit svårt att få information om denna i företagens årsredovisningar.

Vidare fann Beattie & Fearnley (1995) att kostnader var en viktigare parameter för mindre företag jämfört med större och förklarade detta med att kostnader hos de större företagen hade utgjort en relativt mindre del av de totala kostnaderna. Även om denna studie har studerat börsnoterade företag, har denna grundläggande parameter för byte av revisor ändå undersökts i form av den första hypotesen. Eftersom att gränsen för revisionskostnadernas storlek torde vara annorlunda för varje enskilt företag har det istället undersökts om revisionskostnaderna har minskat med den nya revisorn. Om det har skett en minskning av revisionskostnader efter revisorsbytet skulle bytet kunna vara en indikation på att kostnaderna var "för höga". Sänkningen skulle dock även kunna bero på att den nya revisorn har gett ett lågt initialt pris i ett försök att vinna över kunden, för att sedan ha återgått till normala eller högre prisnivåer, så kallat "low-balling" (Eichenseher & Shields, 1983; Kanodia & Mukherji, 1994; Kallunki, Sahlström & Zerni, 2007). Low-balling är dock inget som har undersökts i denna studie. Orsak och samband mellan revisionskostnader och revisorsbyte diskuteras mer ingående senare i uppsatsen.

Om kostnaden för revisionen minskar efter revisorsbytet kan detta vara en indikation på att revisionskostnaderna var orsaken till bytet, vilket ger den första hypotesen.

Hypotes 1 (H1): Året efter ett byte av revisor tenderar revisionskostnaderna att minska.

2.3.2 Revisionsberättelser

Även revisorns uttalanden i revisionsberättelsen har visat sig vara en anledning för revisorsbyte (Krishnan & Stephens, 1995; Vanstraelen, 2003; Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012). Om årsredovisningen skulle avvika från gällande lag eller inte ge en rättvisande bild av företagsresultat och ställning ska en anmärkning lämnas (oren revisionsberättelse) enligt ABL.

Att få en oren revisionsberättelse är något av de värsta som kan hända en företagsledning enligt Lennox (2002). Han menade att en oren revisionsberättelse skulle kunna leda till att företagsledningen byts ut eftersom att någonting har missköts i företaget. Finns det en risk för ett sådant uttalande kan företaget därmed byta ut revisorn för att undvika att ledningen byts ut av ägarna. Här finns det dock inte en tydlig konsensus i den tidigare forskningen. Även om majoriteten av den tidigare forskningen har påvisat ett samband mellan oren revisionsberättelse och revisorsbyte har det också funnits en del studier som inte har hittat något samband (Knapp & Elikai, 1988; Butterworth & Houghton, 1995). Det är dock värt att notera att vissa av studierna som har hittat sambandet har studerat onoterade företag (till exempel Vanstraelen, 2003). Detta bör förstås i ljuset av att aktiekurserna för börsnoterade företag har påvisats påverkas negativt av

revisorsbyte (Tong, 2006; Weiss & Kalbers, 2008). En möjlig förklaring skulle därför kunna vara att börsnoterade företag undviker att byta revisorer i och med att de påverkas negativt.

Oavsett om det är börsnoterade företag eller inte har som sagt majoriteten av den tidigare forskningen hittat ett samband vilket har lett till följande hypotes.

Hypotes 2 (H2): Om företaget får en oren revisionsberättelse i sin årsredovisning ökar sannolikheten för att revisorn byts ut.

2.3.3 Komplexitet

Det har framkommit flera artiklar som har påvisat att förändringen i företags komplexitet har påverkat valet av revisorer, vilket har exemplifierats med förändringen i geografisk täckning, antal dotterföretag, bransch, med mera (Johnson & Lys, 1990; Haskins & Williams, 1990; Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012; Totok, Bandi & Agung Nur, 2017). Förklaringen har oftast varit att agentkostnaderna ökar i takt med att komplexiteten ökar, vilket har gjort att företagen har valt en revisor med högre kompetens (Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012). Enligt Stefaniak, Robertson & Houston (2009) har dock "högre kompetens" oftast likställts med ett större revisionsbolag, vilket indikerar att företag som redan har en Big 4-revisor² inte skulle byta revisor på grund av komplexiteten. Även om majoriteten av företagen i denna studie hade en Big 4-revisor finns det en del indikationer på att företagen byter mellan Big 4-revisorer (dåvarande Big 8) på grund av komplexitetsfrågor (Johnson & Lys, 1990; Haskins & Williams, 1990).

En del av de ovannämnda studierna har även undersökt om storleken hade någon betydelse för revisorsbyte. Huvudtesen till att storlek skulle ha betydelse var att antalet transaktioner ökar samtidigt som storleken ökar, varför revisorn skulle bytas ut om den inte hade kapacitet nog att täcka företagets behov. Dessa studier har dock i de flesta av fallen kommit fram till att det har rört sig om byte från mindre revisionsbyråer till Big 4 revisor. I och med att 95 % av de undersökta företagen i denna studie hade en Big 4-revisor torde det inte ha funnits några kapacitetsproblem bland Big 4 revisorer då dessa besitter väldiga resurser. I och med detta kommer företagets storlek inte att sambandstestas med revisorsbyte i denna studie.

Med grund i denna diskussion har komplexiteten valts att testas i studien. Revisorn som byts ut skulle alltså inte ha den specifika kompetens som har krävts för att hantera den ökade komplexiteten och detta har lett till studiens tredje hypotes: komplexitet.

Hypotes 3 (H3): Om företaget ökar i komplexitet ökar sannolikheten för att revisorn kommer bytas ut.

² Med Big 4 syftas till de fyra största revisionsbyråerna i världen (KPMG, Deloitte, EY och PWC).

2.3.4 Företagsledning

Ytterligare en anledning till att företag har bytt revisorer enligt tidigare forskning har visat sig vara på grund av att företagen även har bytt företagsledning eller revisionskommitté, alternativt bytt nyckelpersoner i dessa (Hudaib & Cooke, 2005). Att byte av företagsledning och revisor är sammankopplade förklarade Sharifah, Malcolm & Zubaidah (2012) och Turner, Williams & Weirich (2005) på ett par olika sätt. Det ena var att den nya ledningen vill byta till en revisor de har haft kontakt med tidigare och kom bra överens med. Det andra var att den gamla revisorn, med koppling till den gamla ledningen, inte accepterade den typ av redovisningsval som nya ledningen gjorde eller att revisorn inte hade något förtroende för ledningen och därmed avsade sig uppdraget. Vidare har bland annat Beattie & Fearnley (1995), Beattie & Fearnley (1998), Totok, Bandi & Agung Nur (2017) och Atika Sukma & Indah (2017) kommit fram till att en av de främsta anledningarna till revisorsbyte var byte av företagsledningen.

Det finns dock anledning att tro att det skulle kunna se annorlunda ut i Sverige i och med att ledningen och ägarna inte är lika separerade som i utlandet, vilket nämdes kapitel 1.3. Trots att den svenska kontexten indikerar att ledningsbyte och revisorsbyte inte skulle ha samma signifikans som i andra länder har författarna till denna uppsats bedömt att hypotesen skulle testas. Huvudanledningen till detta var att majoriteten av den tidigare forskningen hade hittat signifikanta resultat, varför det inte lättvindigt har kunnat bortses från. I och med detta har den fjärde hypotesen utvecklats enligt följande.

Hypotes 4 (H4): När ett företag byter företagsledning tenderar företag att även byta revisor.

2.3.5 Redovisningsprinciper och meningsskiljaktigheter

Den tidigare forskningen kring redovisningsprinciper och revisorsbyte är tunn men likväl har signifikanta resultat hittats (DeAngelo, 1982; McConnell, 1984; Dhaliwal & Schatzberg, 1993; Atkinson et al., 2002).

DeAngelo (1982) kom fram till att de företag som finansiellt påverkades mest negativt av ett nytt regelverk valde att byta revisorer. Liknande resultat hittades av Atkinson et al. (2002) som drog slutsatsen att när nya regelverk inträder tenderar företag att byta revisorer. Dessa två resultat indikerar att företagen och revisorerna tvistar om redovisningsprinciper och därför byts revisorn (Stefaniak, Robertson & Houston, 2009). McConnell (1984) hittade att 18 % av revisorsbytena i U.S.A. kunde förklaras av tvister kring redovisningsprinciper. Vidare fann

Dhaliwal, Schatzberg & Trombley (1993) att de företag som uppgav³ att de tvistade om redovisningsprinciper med revisorn hade sämre finansiella resultat. Det har alltså framkommit en del resultat som tyder på samband mellan tvister om redovisningsprinciper och revisorsbyte.

Den svenska kontexten om att ägarna utövar större kontroll över företagen i Sverige skulle dock tyda på att detta samband inte skulle vara signifikant i Sverige. Detta resonemang har sin utgångspunkt i att ledningen vill vinstmaximera och vidta åtgärder som ägarna inte annars hade godkänt, i enlighet med agentteorin. Samtidigt är redovisningsregelverket IFRS i större utsträckning principbaserat och lämnar större utrymme till bedömningar, som nämndes i avsnitt 2.2. Med detta sagt skulle i så fall antalet tvister och dispyter kring redovisningsprinciper vara högre i Sverige och därför har följande hypotes kring redovisningsprinciper och revisorsbyte valts att testas i denna studie. Hypotesen har därför formulerats enligt följande.

Hypotes 5 (H5): Om det finns meningsskiljaktigheter kring redovisningsprinciper ökar sannolikheten för att revisorn byts ut.

2.3.6 Tillgångsvärdering

Författarna till denna uppsats har gjort ett försök till att utveckla en ny hypotes kring revisorsbyte, nämligen tillgångsvärdering. Utgångspunkten för denna hypotes har varit värderingen vid det andra tillfället genom nedskrivningar. Huvudresonemanget har bestått av 3 delar: (1) den första har varit att företagsledningen vill vinstmaximera och därför undvika nedskrivningar och förespråka uppskrivningar och (2) den andra att IFRS är ett principbaserat regelverk som lämnar stora utrymmen för bedömningar, särskilt kring nedskrivningar och (3) den tredje att revisorer fungerar som påtryckningsmedel för att den allmänt vedertagna redovisningsprincipen försiktighetsprincipen ska följas och därför har en motsatt syn på nedskrivningar och uppskrivningar.

Att nedskrivningar påverkar börsvärdet negativt är inget kontroversiellt påstående, varför företagsledningen vill undvika att skriva ner tillgångar (Darrough, Guler & Wang, 2014; Francis, Hanna & Vincent, 1996; Liberatore & Mazzi, 2010). Samtidigt är IFRS ett principbaserat regelverk som lämnar utrymme för bedömningar och har dessutom kritiserats för att vara just principbaserat (Agoglia & Douppnik & Tsakumis, 2011). Liknande problematik verkar råda kring nedskrivningsprövningar. Nedskrivningsprövningar och regelverket kring detta (IAS 36) har kritiserats av flera forskare för att vara komplicerat och för att lämna för stort utrymme till tolkning (Carlin & Finch, 2011). Vidare har nedskrivningsprövning kallats för “extremt

³ Majoriteten av studier som handlar om meningsskiljaktigheter kring redovisningen har studerat 8-K formuläret i USA där revisorer och företag har angett anledning till att revisorn har bytts ut. I Sverige finns ingen motsvarighet till 8-K formuläret, mer om hur detta har påverkat studien finns i kap. 3.2.2.2.

subjektivt” av Watts (2003, egen översättning) som är en av de mest citerade redovisningsforskarna inom området. Watts (2003) menar också att just den årliga nedskrivningsprövningen lämnar utrymme för aggressiv resultatplanering. Haswell & Smith (2008) påpekar dessutom motsägelsefullheter och inkonsekventa mätmetoder IAS 36.

I och med att det finns bedömningsproblem kring nedskrivningsprövningar har författarna därför bedömt att det skulle kunna finnas signifikanta samband mellan nedskrivningar och revisorsbyte. Det kan vara så att revisorn menar att en viss tillgång behöver skrivas ned, men eftersom detta leder till ett lägre resultat kanske företaget inte accepterar detta och därmed byter ut revisorn. I denna studie ses alltså meningsskiljaktigheter kring hur en tillgång bör värderas som att resultera i en nedskrivning (alternativt att ingen nedskrivning sker). Detta har lett till uppsatsens sista hypotes.

Hypotes 6 (H6): Om det finns meningsskiljaktigheter kring hur en tillgång bör värderas ökar sannolikheten för att företaget byter ut revisorn.

2.3.7 Övriga hypoteser som inte har testats i studien

Den tidigare forskningen har även undersökt andra anledningar till revisorsbyte än de som har presenterats och diskuterats i hypotesformuleringarna. En sammanställning över tidigare samtliga anledningar till revisorsbyte ges i 2.3.8 Tabell över anledningar till revisorsbyte. Där motiveras även kortfattat varför vissa anledningar inte har undersökts i denna studie och vilka som har undersökts. Samtliga anledningar har presenterats tillsammans med relevanta källor, även om dessa källor inte är uttömmande för varje enskild anledning.

Kategoriseringen av anledningarna har gjorts under genomgången av tidigare forskning och tillvägagångssättet för kategoriseringen har diskuterats i 3.2.2.1. En del av anledningarna till varför vissa hypoteser från tidigare forskning inte har testats i denna uppsats har diskuterats under hypotesuppbygganden och en del har motiverats i tabellen. De huvudsakliga orsakerna har dock varit två stycken: (1) att de andra hypoteserna skulle ha krävt en annorlunda forskningsansats eller att det (2) på grund av tidsbegränsningar inte har kunnat undersökas.

2.3.8 Tabell över anledningar till revisorsbyte

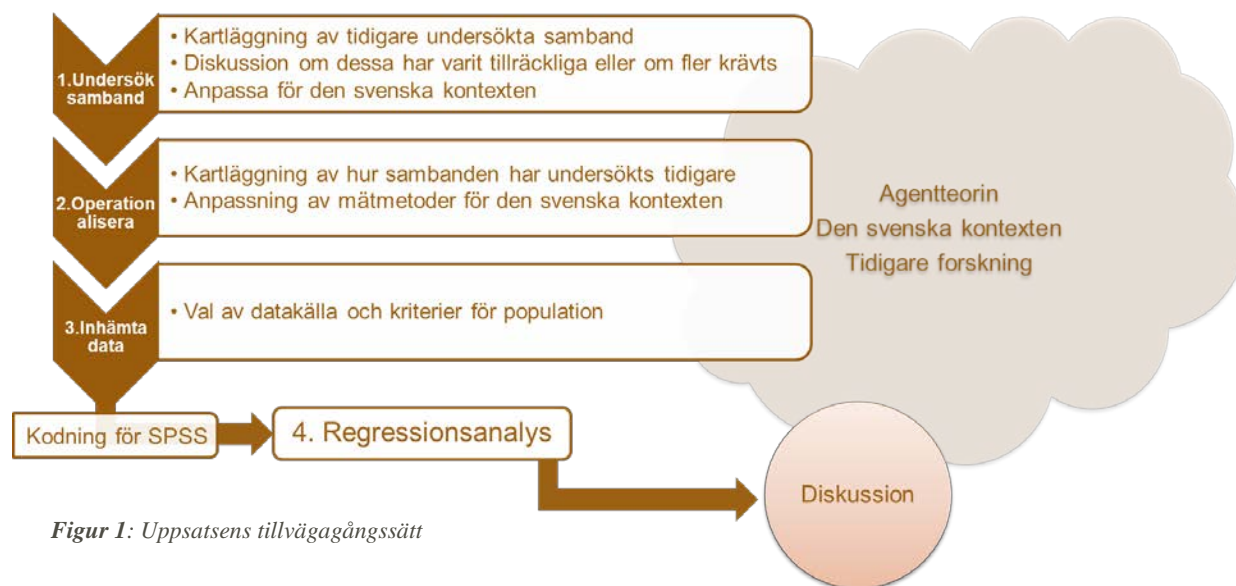
Anledning till revisorsbyte	Testas?	Motivering om den inte testas
Revisionskostnader ¹	Ja	Testas i hypotes 1
Ledningsbyte ²	Ja	Testas i hypotes 4
Komplexitet ³	Ja	Testas i hypotes 3
Revisionsberättelse ⁴	Ja	Testas i hypotes 2
Meningsskiljaktigheter ⁵	Ja	Testas med en annorlunda utgångspunkt i H5 och H6.
Kommunikationsbrister ⁶	Nej	Inte lämplig i en kvantitativ studie med utgångspunkt i årsredovisningen.
Nya regelverk ⁷	Nej	Skulle kunna testas med utgångspunkt i årsredovisning men hade krävt en annorlunda genomgång av regelverksändringar. Tas dock hänsyn till när redovisningsprinciper testas eftersom ändrade redovisningsprinciper på grund av nya regelverk inte räknas som byte av redovisningsprincip.
Ekonomisk knipa ⁸	Nej	Skulle kunna testas med utgångspunkt i årsredovisning men hade krävt en annorlunda modellering.
Storlek ¹⁰	Nej	Utgångspunkten för storlekshypoteserna har varit att gamla revisorn inte har haft kapacitet. 95 % av företagen i studiens population har Big 4 revisor där kapacitet inte torde vara ett hinder.
Dålig publicitet ¹¹	Nej	Inte lämpligt i en studie som utgår från årsredovisningen.
Revisionskvalitet ¹²	Nej	Revisionskvaliteten har i tidigare forskning mätts genom att undersöka byten från mindre revisionsbolag till Big 4. Eftersom 95 % av företagen i studiens population hade Big 4 testades inte detta.
Bransch ¹³	Nej	Bransch har framför allt fungerat som kontrollvariabel i tidigare forskning. Testas däremot som kontrollvariabel.
Earnings management ¹⁴	Nej	Tidigare forskning har framför allt utgått från ovanliga periodiseringsposter. Skulle kunna testas utifrån årsredovisningar men hade krävt en annorlunda modellering för att definiera ovanliga periodiseringsposter.

Tabell 1: Framtagna anledningar till revisorsbyte som har hittats genom bearbetning av tidigare forskning.

(1) Eichenseher & Shields, 1983; Williams, 1988; DeFond, 1992; Kanodia & Mukherji, 1994; Beattie & Fearnley (1995); Turner, Williams & Weirich, 2005; Ettredge, Chan & Scholz, 2007; Kallunki, Sahlström & Zerni, 2007; Fontaine, Letaifa & Herda (2013) (2) Burton and Roberts, 1967; Dye, 1991; Beattie & Fearnley (1995); Beattie & Fearnley (1998); Lennox, 2000; Gómez-Aguilar et al., 2004; Hudaib & Cooke, 2005; Turner, Williams & Weirich (2005); Sharifah, Malcolm & Zubaidah (2012); Atika Sukma & Indah, 2017; Totok, Bandi & Agung Nur, 2017 (3) Johnson & Lys, 1990; Haskins & Williams, 1990; Woo & Koh, 2001; Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012; Totok, Bandi & Agung Nur, 2017 (4) Knapp & Elikai, 1988; Krishnan & Stephens, 1995; Butterworth & Houghton, 1995; Lennox, 2002; Vanstraelen, 2003; Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012 (5) DeAngelo, 1982; McConnell, 1984; Dhaliwal & Schatzberg, 1993; Atkinson et al., 2002; Stefaniak, Robertson & Houston, 2009 (6) Eichenseher & Shields, 1983 (7) DeAngelo, 1982; Atkinson et al., 2002 (8) Schwartz & Menon (1985); Haskins & Williams, 1990; Schwartz & Soo (1995); Atika Sukma & Indah, 2017 (9) Johnson & Lys, 1990; Haskins & Williams, 1990; Woo & Koh, 2001; Malcolm & Zubaidah, 2012; Atika Sukma & Indah, 2017 (10) Williams, 1988 (11) Eichenseher & Shields, 1983; Francis & Wilson, 1988; Garsombke & Armitage, 1993; Beattie & Fearnley, 1995 (12) DeAngelo, 1982; Williams, 1988 (13) DeFond & Subramanyam, 1998; Lennox, 2000; Gómez-Aguilar et al., 2004; Weiss and Cablers 2008; Chen et al 2009; Hollingsworth & Stanley, 2011; Stanišić et al, 2014; Carver.

KAPITEL 3

I detta kapitel redogörs för studiens metodologiska angreppssätt och forskningsstrategi. Kapitlet inleds med en övergripande presentation av uppsatsens tillvägagångssätt. De urval som gjorts, både gällande studiens tidsram och population, förklaras och diskuteras. Därefter förklaras datainsamlingsmetoden som fortsätter med operationalisering av uppsatsens hypoteser och bearbetning av tidigare forskning. Därefter förklaras de statistiska metoder som använts och tillslut avrundas kapitlet med ett kritiskt perspektiv på denna uppsats.

Figur 1: Uppsatsens tillvägagångssätt

3.1 FORSKNINGSTRATEGI

I och med att syftet har varit att hitta samband och bidra till den tidigare forskningen har två av studiens tillvägagångssätt varit särskilt tongivande. Dels har en stor mängd tidigare forskning bearbetats för att kartlägga den akademiska litteraturen och dels har uppsatsen antagit en kvantitativ ansats i och med att hypoteser om samband har prövats. Det övergripande tillvägagångssättet har bestått av fyra steg som sedan har lett till studiens resultat, diskussion och slutsatser, se illustration i figur 1 (ovan).

Det första steget bestod av att ta reda på vilka hypoteser som den tidigare forskningen hade behandlat. På så vis utvecklades studiens teorigrund för att sedan anpassas för den svenska kontexten. Här insåg även författarna att det fanns utrymme för att komplettera med nya hypotestester i och med att det knappt fanns några svenska studier, vilket resulterade i att sex hypoteser har formulerats och testats. Hur den tidigare forskningen har bearbetats framgår i 3.2.2.1.

Steg två bestod av att ta reda på hur hypoteserna skulle mätas och detta gjordes dels genom att fortsätta bearbeta den tidigare forskningen och dels genom att utveckla nya mätmetoder för den svenska kontexten. Det vill säga att operationaliseringen har till viss del liknat den i tidigare

forskning och till viss utvecklat för att passa in i den svenska kontexten. Här har dock tidsaspekten varit en begränsande faktor för författarna och det beslutades att utgångspunkten för att kunna mäta data skulle vara årsredovisningar. Utöver operationaliseringen för hypoteserna har även kontrollvariablerna storlek och bransch testats för att kunna rensa resultaten från påverkan av dessa. Hur operationaliseringen har gått till framgår av 3.2.2.2.

Det tredje steget innebar att bestämma var datan skulle inhämtas från och vilka företag som skulle ingå i urvalet. Här har samtliga 300 svenska börsnoterade företag på small, mid och large cap utgjort populationen varav 94 av dessa ingick i urvalet. Dessa 94 företag bestod av 47 som hade bytt revisorer mellan 2009 och 2015 och en kontrollgrupp på 47 företag som inte hade bytt revisorer. Dessutom har årsredovisningarna för två år innan bytet undersökts vilket betyder att årsredovisningar mellan 2007 och 2015, alltså 9 år har bearbetats. Hur urvalet har gjorts och varför just denna tidsperiod har valts framgår av 3.2.1.

I det fjärde steget genomfördes regressionsanalyserna för att kunna hitta samband. I och med att studien har försökt hitta samband för revisorsbyte som den beroende variabeln har logistisk regression utgjort det huvudsakliga verktyget, även om enkel linjär regression också har använts till mindre del. Skillnaden mellan logistisk regression och linjär regression framgår av 3.2.3. Signifikanta samband hittades för två hypoteser och dessa resultat lyftes sedan vidare till diskussionen.

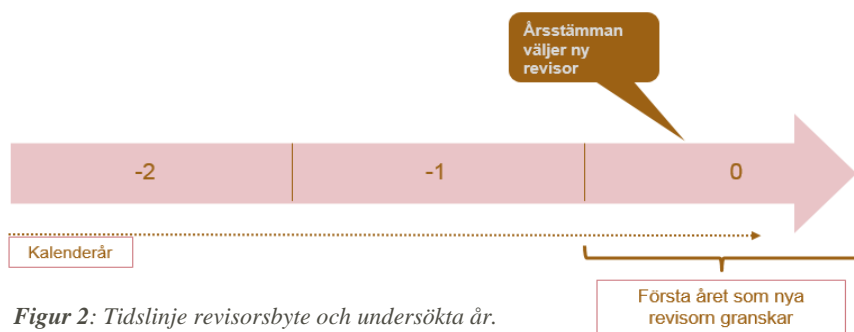
Sammanfattningsvis har alltså en dokumentstudie med en kvantitativ ansats genomförts för att hitta samband mellan olika faktorer i årsredovisningen och revisorsbyte. Årsredovisningarna har utgjort primärdatan i studien och den tidigare forskningen har utgjort uppsatsens sekundärdata, tillsammans med regelverken kring revisorsbyte. I och med att årsredovisningar under en viss tidsperiod har undersökts har paneldata använts och en longitudinell studie har genomförts.

3.2 UNDERSÖKNINGSDESIGN

3.2.1 Val av företag

3.2.1.1 Tidsram

På grund av uppsatsens tidsbegränsningar har endast ett 9-årigt perspektiv applicerats i studien, det vill säga att företag som har bytt revisor mellan 2009 och 2015 har undersökts. I och med att det finns en tidsförskjutning mellan vad som orsakar ett revisorsbyte och själva bytet har faktorer kopplade till mellan två år innan och samma år som byte sker undersökts. I denna studie benämns dessa år som år -2, år -1 och år 0. Alltså har årsredovisningar från 2007 fram till och med 2015 undersökts (för byte av revisor 2015 blir det året år 0). En förklaring följer och illustreras även i figur 2. Utgångspunkten för vilka årsredovisningar som skulle undersökas var det första verksamhetsåret som den nya revisorn granskade. Eftersom studien grundar sig i årsredovisningar både innan och efter bytet av revisor är det även av vikt att notera att

Figur 2: Tidslinje revisorsbyte och undersökta år.

det år som i uppsatsen används som basår är det första året den nye revisorn skriver på revisionsberättelsen. Årsredovisningen från det första verksamhetsåret med den nya revisorn benämns som år 0. Årsredovisningarna från verksamhetsåren innan revisorsbyte benämns år -2 (två år innan bytet) och år -1 (verksamhetsåret innan bytet). I och med att årsredovisningar från börsnoterade företag har inhämtats har kravet varit att företaget som har bytt revisor måste ha varit börsnoterat under hela år -2 fram till och med år 0. Detta för att undvika eventuella effekter som själva börsnoteringen kan ha på ett företags val av revisor. Hur många företag dessa kriterier har lett till framgår av nästa avsnitt.

3.2.1.2 Population och urval

Studien har endast undersökt börsnoterade företag på Stockholmsbörsens small-, mid- och large cap-listor. En anledning till detta har varit att information om börsnoterade företag var mer lättillgänglig än om onoterade företag. En annan anledning var att regelverken som börsnoterade företag tillämpar ställer större krav på att lämna upplysningar vilket har underlättat datainsamlingen. I och med att denna uppsats undersöker revisorsbyte i ett svenskt sammanhang har även företag med huvudkontor utomlands valts bort. Att företag med huvudkontor utomlands har valts bort stärks även av resultaten i Branson & Breesch (2004). De kom fram till att mönstret för val av revisor skiljde sig åt mellan belgiska börsnoterade företag som hade huvudkontor i Belgien och de som hade huvudkontor utanför Belgien.

Vid datainsamlingens start fanns det ca 300 företag noterade på Stockholmsbörsen. Av dessa hade 63 företag bytt revisor under 2009 och 2015. Vidare hade fem av dessa 63 företag bytt revisor två gånger. Dessa fem tillsammans med 11 andra företag föll dock utanför studiens undersökningsram i och med att de hade börsnoterats någon gång mellan år -2 och år 0. Efter att datumet för börsnoteringen hade tagits i beaktning hade totalt 47 företag bytt revisorer mellan 2009 och 2015. I och med att 2015 valdes som slutår för revisorsbytet har studien också kunnat minimera effekten från EU:s rotationskrav som började gälla från och med 17 juni 2016 (Europaparlamentets och Rådets förordning 537/2014).

Kontrollgruppen för dessa 47 företag som hade bytt revisorer utgjordes också av 47 företag men som inte hade bytt revisorer under samma tidsperiod. För att välja en representativ kontrollgrupp gjordes ett viktat, obundet slumpmässigt urval på företag som inte hade bytt revisor mellan 2009 och 2015; detta innebär till exempel att 15 av företagen i kontrollgruppen undersöktes med utgångspunkt i år 2014 i och med att 15 företag hade bytt revisor år 2014.

För de 94 företag som utgjorde det totala urvalet undersöktes tre års årsredovisningar för att sammanställa data och senare kunna hypotesprövas. Hur datainsamlingen har gått till framgår av nästa avsnitt men först förklaras hur den tidigare forskningen har insamlats och bearbetats.

3.2.2 Datainsamling

Studien har framför allt grundat sig på information dels från tidigare forskning och dels från årsredovisningar. Den tidigare forskningen har inhämtats från EBSCO genom sökverktygen LUBsearch och genom Google Scholar. Årsredovisningarna har inhämtats både från företagens hemsidor och från Retriever Business. För att relevant information skulle kunna hämtas från årsredovisningarna var dock en operationalisering av hypoteserna nödvändig. En kort presentation och bedömning av de använda databaserna och deras trovärdighet har gjorts i avsnitt 3.3 och operationaliseringen beskrivs här under avsnitt 3.2.2.2.

3.2.2.1 *Bearbetning av tidigare forskning*

Eftersom byte av revisor är ett ämne som det forskats mycket och länge kring finns det en stor mängd av litteratur att välja från. Forskning kring goodwill är dock inte lika utbrett. De nyckelord som användes vid sökningar var “auditor change”, “auditor switch”, “opinion shopping” och “auditor shopping”, “IAS 36”, “Goodwill impairment” och “Principle-based accounting”. Vid en snabb sökning uppdagades det dock att revisorsbyte ännu fick anses vara ett utforskat område för svenskförfattad forskning. Det fanns nämligen endast en artikel som undersökte revisorsbyte på svenska, som hittades genom svenska söktermer, vilket ledde till att uteslutande engelska artiklar har bearbetats.

På grund av den stora mängden forskningsartiklar behövde artiklarna inhämtas och bearbetas utifrån olika faktorer. Exempelvis gav auditor change 7 770 resultat och opinion shopping 9 912 resultat, vilket innebär att artiklarna har inhämtats utifrån olika faktorer och det är framför allt tre faktorer som har spelat in för att göra ett initialt urval: (1) dels har artiklarnas relevans spelat in, där framför allt sökmotorerna har stått för att sortera fram relevanta artiklar och (2) dels har antalet citeringar spelat in för att få fram de mer tongivande forskningsartiklarna och (3) efter att viss litteratur hade gått igenom upptäcktes trender kring vilka författare och artiklar som var prominenta inom området vilket ledde till ytterligare precision vid bearbetning av den tidigare forskningen.

De studier som användes kategoriserades sedan för att kartlägga vilka hypoteser som hade testats. Kategoriseringen och kartläggningen gjordes genom att författarna gick igenom forskningen och noterade varje ny hypotes som framkom. Efter ett tag upptäcktes det dock att samma typer av hypoteser testades, varefter en informationsmättnad uppnåddes. Kartläggningen har presenterats i 2.3.8 Tabell över anledningar till revisorsbyte. Denna har dessutom bekräftats genom att jämföra och komplettera med information från en litteraturgenomgång om revisorsbyte som har gjorts av Stefaniak, Robertson & Houston (2009), även om den endast sträckte sig till 2009.

3.2.2.2 Bearbetning av årsredovisningar: operationalisering

I detta stycke görs en operationalisering av de begrepp som presenterades i kapitel 2.3 Utveckling av Hypoteser. Det vill säga att stycket syftar till att översätta begreppen till mer konkreta former, alltså det som faktiskt har mätts i studien. Utöver operationaliseringen förs även diskussion kring kodningen som har använts, där kodningen har syftat till att ta fram exakta och mätbara variabler från de utvecklade begreppen. Det har till slut varit dessa variabler som har undersökts med hjälp av regressionsanalyserna. Till detta ska nämnas att det har varit den information som fanns i exempelvis noterna för en viss post som togs med. Om företaget har ansett att en viss post inte var viktig och därmed inte har nämnt denna bestrids heller inte det eftersom studien inte har syftat till att bedöma riktigheten i uppgifterna som har lämnats. För att ge en bättre överblick läggs i kapitel 3.2.2.3 fram en tabell (tabell 2) över de hypoteser, operationaliseringar och variabler som har använts för att utföra regressionsanalyserna. Efter den kommer även en tabell som exemplifierar hur data från årsredovisningarna har dokumenterats.

Många tidigare studier har utgått från det så kallade 8-K formuläret (Udeh, 2016; Davis, 2013), vilket är ett formulär från U.S. Security and Exchange Commission (SEC) som ska fyllas i bland annat när ett företag byter revisor (SEC, 2018). Efter att SEC, vilket kan jämföras med den svenska myndigheten Finansinspektionen, mottagit denna information finns den även

tillgänglig för allmänheten och har således kunnat användas i forskning om amerikanska företag. Detta formulär har utgjort en primärkälla för många av de tidigare forskarna i och med att både anledningen till bytet och huruvida det var företaget eller revisorn som initierade bytet har kunnat utläsas. En svaghet med formuläret är att det är ifyllt av företaget (eller revisorn) självt och således kan informationen vara partisk. Det hjälper inte heller att ett av alternativen i formuläret är "none" (ingen anledning). I Sverige finns ingen liknande information tillgänglig. Detta har gjort att operationaliseringarna av hypoteserna kring revisorsbyte i denna uppsats har baserats på årsredovisningar.

3.2.2.2.1 Operationalisering av H1: Revisionskostnader

Som framgår av ÅRL 5 kap. 48 § ska företag lämna information om ersättning till revisorn och även särskilja den del av ersättningen som hänförs revisionsuppdraget i sig. Således har detta rapporterats som en enskild post i årsredovisningens noter, där detta har kunnat läsas av och användas i regressionsanalysen. För att kunna neutralisera skillnaderna mellan stora och små företags kostnader för revision, som kan skilja flertalet miljoner kronor, och för att talen skulle kunna bli jämförbara användes en indexerad förändring av revisionskostnaderna, med år -1 som basår för att förändringen skulle kunna fångas upp. Att indexera för att mäta förändringen i revisionskostnader har även gjorts i flera andra studier (Eichenseher & Shields, 1983; Woo & Koh 2001; MohammadRezaei & Mohd-Saleh 2017; med flera).

3.2.2.2.2 Operationalisering av H2: Oren revisionsberättelse

Den andra hypotesen berör de eventuella uttalanden revisorn gör i revisionsberättelsen. En revisor kan göra ett uttalande med reservation, med avvikande mening eller avstå helt från att uttala sig gällande företags årsredovisning (RevR 705). De olika sorters uttalanden (eller utelämnandet av uttalanden) har sina grunder i olika regelverk och lagar men har sammanfattats i denna studie som att revisorn har lämnat en oren revisionsberättelse. Att revisorn har lämnat en oren revisionsberättelse betyder alltså att revisionsberättelsen på ett eller annat sätt har avvikit från standardutformningen. Den kodning som har använts har därför varit en dikotom datatyp som antingen kunde vara 0 för ren revisionsberättelse eller 1 för oren revisionsberättelse. De flesta andra studier från tidigare forskning har specifikt delat upp de olika typerna av orena revisionsberättelser (Krishnan, Krishnan & Stephens, 1996; Williams 1988; Smith 1986; Lennox 2000; med flera) men eftersom att denna uppsats inte har försökt att undersöka skillnaden mellan olika uttalanden har det istället använts en dikotom variabel. Under uppsatsens gång fanns det dock anledning att tro att inga samband förelåg mellan en lämnad oren revisionsberättelse och

revisorsbyte eftersom att antalet företag med orena revisionsberättelser endast var fem stycken. På grund av att flera andra forskare har hittat detta samband har hypotesen ändå valts att tas med.

3.2.2.2.3 Operationalisering av H3: Komplexitet

Sharifah, Malcolm & Zubaidah (2012) har bland annat definierat komplexitet som en förändring i antal dotterföretag. Vidare menade de att ett ökat antal dotterföretag leder till att företaget exempelvis får större geografisk täckning eller är aktivt inom fler branscher och därmed får en mer komplex årsredovisning. Under uppsatsens gång uppdagades det att flera av de undersökta företagen i Sverige hade hundratals dotterföretag med väldiga variationer i storleken och antalet av dessa. Därför har antalet inte ansetts vara ett tidseffektivt underlag för analys i denna uppsats. Istället har denna studie utgått från årsredovisningar och testat komplexiteten på två sätt: (1) genom förvärvade dotterföretag och (2) antalet länder som företaget har varit aktivt i.

Förvärvade dotterföretag har kodats som bokförda värdet av förvärvade dotterföretag, alltså köpeskillingen, som sedan satts i relation till koncernens balansomslutning. Som det tidigare nämnts ska information om företagsförvärv framgå i en not enligt regelverket IFRS 3 p. B64. Det är denna not som har analyserats i denna studie och det är summan av alla företagsförvärv som har utgjort datan. Genom detta tillvägagångssätt har det även blivit en bättre jämförelse mellan företag som har varierande storlek i deras eventuella företagsförvärv i och med att de har satts i relation till balansomslutningen.

Angående antal aktiva länder har denna information hämtats från företagens egna beskrivningar i framvagnen under avsnittet som (oftast) heter "kort om företaget". Vidare har antalet länder indexerats i och med att det också varierade kraftigt. Exempelvis var det svenska fastighetsbolaget Wallenstam AB endast aktiv i ett land samtidigt som Atlas Copco var aktiv i över 160 olika länder. För att förändringarna skulle bli mer jämförbara har dessa alltså indexerats med år -2 som basår.

Tidigare forskning som har behandlat företagens komplexitet i samma sammanhang som revisorsbyte har operationaliserat komplexiteten på många olika sätt. Exempelvis har allt från en enkel balansomslutning använts till antal dotterföretag till mer komplexa formler (Johnson & Lys, 1990; Woo & Koh, 2001). Författarna till denna studie har bedömt att balansomslutning inte nödvändigtvis är ett tillräckligt precist mått på komplexitet och passar bättre som ett mått på företagets storlek. Antal dotterföretag och geografisk täckning har varit vanligt förekommande men som tidigare nämnts har förvärvat värde använts istället tillsammans med antal aktiva länder för att få en tidseffektiv datainsamling.

3.2.2.2.4 Operationalisering av H4: Företagsledning

Huruvida ett företag har bytt VD, styrelseordförande eller ordförande i revisionskommittén (kallas i vissa företag för revisionsutskott) har sammanfattats i denna studie som en punkt; byte av företagsledning. Anledningen till detta har varit att dessa på olika sätt har tillräckligt med inflytande för att påverka bytet av revisor. Det har alltså varit bytet av nyckelpersonerna i ledningen som har observerats i studien. Dessa tre variabler har alltså kunnat anta värdet 1 om ett byte har skett och 0 om inget byte har skett och har kodats därefter. Ledningsbyte har även operationaliserats på liknande sätt i tidigare forskning (Burton and Roberts, 1967; Hudaib & Cooke, 2005; Sharifah, Malcolm & Zubaidah, 2012; med flera).

3.2.2.2.5 Operationalisering av H5: Redovisningsprinciper

Operationaliseringen för tvister och dispyter kring redovisningsprinciper har uteslutande mätts genom 8-K formuläret i tidigare forskning. Det är genom 8-K formuläret som det har kunnat utläsas om några tvister har förelegat (DeAngelo, 1982; McConnell, 1984; Dhaliwal, Schatzberg & Trombley, 1993; Atkinson et al., 2002). Som nämndes tidigare finns ingen liknande information tillgänglig i Sverige varför operationaliseringen har fått göras annorlunda i denna studie.

Istället för 8-K formuläret har denna studie försökt mäta tvisterna genom frivilliga byten av redovisningsprinciper. Det har inte undersökts vilken typ av redovisningsprincip som förändrats, endast om det har skett ett byte eller inte. Däremot har nya eller förändrade redovisningsprinciper som har föranletts av nya regelverk inte ansetts vara ett sådant byte som studien fokuserat på. Därför har uppsatsen också kunnat undvika att få missvisande resultat på grund av nya regelverk, i och med att DeAngelo (1982) och McConnell (1984) hittade sådana samband. Det har alltså endast varit byten av redovisningsprinciper som har varit frivilliga som har fokuserats på.

Bedömningen av vad som har varit ett frivilligt byte och ett byte som har varit föranlett av nya eller ändrade regelverk har lämnats till företaget dock. Vilka byten som har varit frivilliga och vilka som har föranletts av nya eller ändrade regelverk har tydligt framgått i noterna, mer specifikt i not 1⁴. I och med att syftet har varit att fånga meningsskiljaktigheter har det inte kunnat vara försvarbart att ta med nya redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade regelverk. Kodningen har således varit 1 om de har bytt redovisningsprinciper och 0 om inget byte har skett.

⁴ I vissa få fall har informationen dock legat utanför noterna och i någon enstaka gång i sista noten.

3.2.2.2.6 Operationalisering av H6: Tillgångsvärdering

Gällande de meningsskiljaktigheter som eventuellt funnits mellan ett företag och dess revisor kring värdering av olika typer av tillgångar har detta undersökts genom att nedskrivningarna har ställts i relation till balansomslutningen. Den ursprungliga tanken var att även undersöka detta genom att se på uppskrivningar. Uppskrivningar valdes dock bort eftersom uppskrivningar i de undersökta företagen upptäcktes vara en raritet och därmed inte gav tillräckligt med data för att kunna hitta några samband.

För att talen skulle bli jämförbara mellan företag av olika storlek har nedskrivningarna satts i relation till företagets balansomslutning, i och med att de kunde variera från allt mellan några tusen kronor till flera miljarder kronor. Nedskrivningarna har dock varit något problematiska att undersöka i och med att de både har förekommit i moderföretaget och i koncernen och att dessa ibland har eliminerats och ibland inte. Under förundersökningen till denna studie upptäcktes dock att de flesta moderföretagen i börsnoterade företag var så kallade holdingbolag vilket betyder att de sällan har haft tillgångar utöver andelar i dotterföretag. Därför har nedskrivningar mätts genom att undersöka nedskrivningar i samtliga tillgångar i koncernen och nedskrivningar av andelar i dotterföretag. Genom denna mätmetod har risken för att dubbelräkna poster som annars elimineras i koncernen undvikits. Det har förvisso funnits en risk för dubbelräkning eftersom att en nedskrivning i en tillgång ägt av ett dotterföretag skulle kunna leda till en nedskrivning i andelen hos moderföretaget. Författarna har ändå bedömt att denna operationalisering skulle användas eftersom att andelarna kan skrivas ner av fler anledningar än en nedskrivning i dotterföretaget.

3.2.2.2.7 Operationalisering av kontrollvariablerna: Bransch och storlek

För att undvika eventuell påverkan på revisorsbytet som har varit hänförlig till att företag helt enkelt ser ut och fungerar olika har studien korrigerat för två kontrollvariabler: (1) företagets bransch och (2) storlek. Dessa har tagits hänsyn till dels för att få ett mer precist sambandstest i och dels för att kontrollera att resultaten inte skiljer sig alltför mycket mellan branscher och företagens storlek. För att dela in företagen i branscher har NASDAQ:s egen branschindelning för Stockholmsbörsen på 9 branscher använts: (1) basic materials, (2) consumer goods, (3) consumer services, (4) financials, (5) health care, (6) industrials, (7) oil & gas, (8) technology och (9) telecommunications (NASDAQ, 2018).

Den andra kontrollvariabeln, för att ta hänsyn till företagens vitt skilda storlekar, har varit balansomslutning, precis som många av de tidigare forskarna har gjort (Healy & Lys 1986; Williams, 1988; Chaney, Jeter & Shivakumar 2004; Teh, Ong & Ying et al. 2017; med flera).

3.2.2.3 Tabell över hypoteser, operationaliseringar och variabler.

Hypotes	Operationalisering	Variabel
H1: Året efter ett byte av revisor tenderar revisionskostnaderna att minska.	Mätts genom att undersöka förändring av revisionskostnader mellan år -1 (basår) och år 0.	Procentuell förändring av revisionskostnader.
H2: Om företaget får en ören revisionsberättelse i sin årsredovisning ökar sannolikheten för att revisorn byts ut.	Mätts genom att se revisionsberättelsen är ören.	Oren revisionsberättelse: 0 (Nej) / 1 (Ja)
H3: Om företaget ökar i komplexitet ökar sannolikheten för att revisorn kommer bytas ut.	Mätts genom värdet av förvärvade dotterbolag, där värde = köpeskilling, samt genom förändringen av antal länder företaget är aktivt inom, med år -2 som basår och år -1 som jämförelseår.	Värde av förvärvade dotterföretag relaterat till balansomslutning, och procentuell förändring av antal aktiva länder.
H4: När ett företag byter företagsledning tenderar företag att även byta revisor.	Mätts genom undersökning om ett byte av VD, styrelseordförande eller ordförande i revisionskommitté (alt. revisionsutskott) har skett.	Byte av företagsledning: 0 (Nej) / 1 (Ja)
H5: Om företaget har bytt redovisningsprinciper ökar sannolikheten för att de även byter revisor.	Mätts genom att se huruvida ett företag bytt revisor efter ett byte av redovisningsprinciper.	Byte av redovisningsprincip: 0 (Nej) / 1 (Ja)
H6: Om det finns meningsskiljaktigheter kring hur en tillgång bör värderas ökar sannolikheten för att även revisorn byts ut.	Mätts genom att se huruvida det förekommit stora nedskrivningar i relation till balansomslutningen.	Nedskrivningar i relation till balansomslutning.
Kontrollvariabler	Balansomslutning år 0 och bransch enligt OMX Nordic.	Balansomslutning och bransch.

Tabell 2: Hypoteser, operationalisering och variabler.

3.2.2.4 Dokumentation från årsredovisningarna

Den data som skulle samlas in baserades på det som tagits upp i tidigare avsnitt gällande tidsram, urval och operationalisering. Denna data samlades in för de aktuella åren och fördes in i en tabell med samtliga utvalda företag. Därefter indexerades vissa variabler, vissa sattes i relation till balansomslutningen och vissa gjordes om till 0 (nej) / 1 (ja) för att passa in på de olika hypoteserna. Detta för att datan skulle bli hanterbar i regressionsanalyserna och för att talen skulle bli jämförbara mellan företag av olika storlek, vilket nämnts tidigare.

För att exemplifiera kan det i nedan exempeldata (tabell 3) utläsas att företag A inte har bytt revisor under den undersökta perioden, och således har tillhört kontrollgruppen, medan företag B och C har bytt revisorer. Samtidigt framgår det att företag A bytte VD år -1, företag C år 0 medan företag B bytte både VD, styrelseordförande och ordförande i revisionskommittén år -1. Vidare har företag A förvärvat dotterföretag för ett bokfört värde på 0,5 % av deras balansomslutning deras revisionskostnader har sänkts med ca 17 %.

Tabell 3: Exempeldata

Variabel	År	Företag A	Företag B	Företag C
Bytt revisor?		0	1	1
År för byte		-	2014	2011
Byte av VD	-2	0	0	0
	-1	1	1	0
	0	0	0	1
Byte av styrelseordförande	-2	0	0	0
	-1	0	1	0
	0	0	0	0
Byte av revisionskommittés ordförande	-2	0	0	0
	-1	0	1	0
	0	0	0	0
Länder aktiva	-2	1,0000	1,0000	1,0000
	-1	1,0625	1,0000	1,0000
Dotterföretag, förvärvat värde (köpeskilling)	-2	0,0050	0,0046	0,0011
	-1	0,0029	0,0028	0,0143
Oren revisionsberättelse	-2	0	0	0
	-1	0	1	0
Nedskrivning	-2	0,0002	0,0326	0,0007
	-1	0,0022	0,0469	0,0018
Byte av redovisningsprincip	-2	0	1	0
	-1	0	0	0
Revisionskostnader	-1	1,0000	1,0000	1,0000
	0	0,8301	1,0556	0,9167
Balansomslutning (tkr)	0	71 622 000	272 067 000	70 991 000
Bransch (exkl. Telecommunications)	Basic Materials	0	0	0
	Consumer Goods	0	0	0
	Consumer Services	0	0	0
	Financials	1	0	0
	Health Care	0	0	0
	Industrials	0	1	0
	Oil & Gas	0	0	0
	Technology	0	0	0

3.2.3 Dataanalys genom statistiska metoder

3.2.3.1 Statistiskt säkerställda samband

Ändamålet med en regressionsanalys, oavsett typ, är att hitta samband mellan en beroende variabel och en eller flera oberoende. I denna studie har revisorsbyte varit den beroende variabeln och de olika variablerna som presenterades i 3.2.2.4 har varit de oberoende. *P*-värden som har antagit värden under 5 % visar att sambandet är statistiskt säkerställt, vilket i sin tur betyder att risken för att hypotesen egentligen är falsk är under 5 %. *P*-värden över 5 % betyder däremot inte att det inte finns något samband⁵. Det betyder endast att författarna inte har kunnat påvisa ett statistiskt säkerställt samband. (Hair Jr, Black & Anderson, 2013; Lee, Lee & Lee 2013).

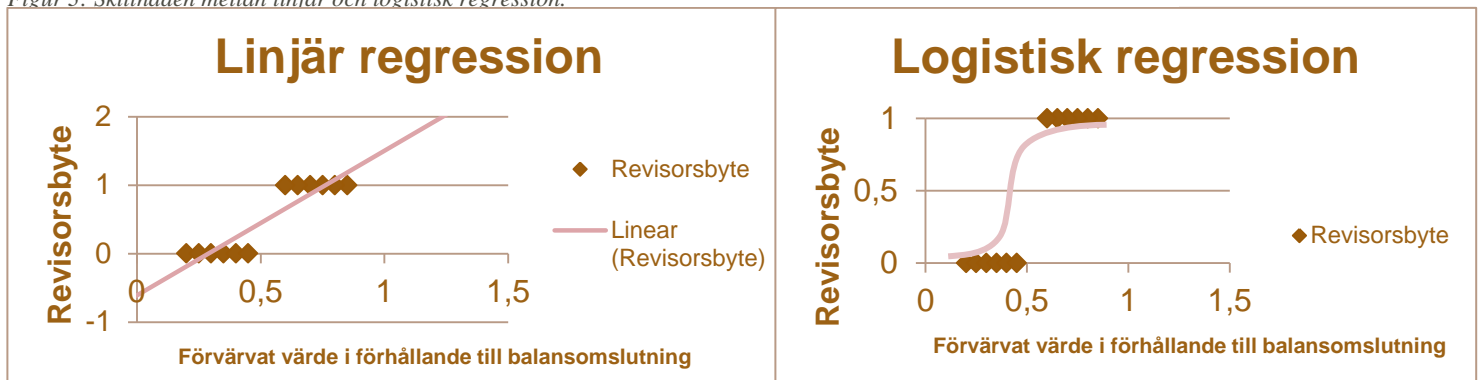
⁵ Vilket är detsamma som Typ I-fel. Typ II-fel har inte varit relevant för denna studie i och med att B-värden och Exp(B)-värden inte har analyserats. B-värden och Exp(B)-värden är endast relevanta i statistiska undersökningar som syftar till att utvärdera olika samband för att se vilka variabler som förklarar utfallen bättre eller sämre och för att extrapolera (Hair Jr, Black & Anderson, 2013; Lee, Lee & Lee, 2013). I denna uppsats har som tidigare nämnt syftet endast varit att hitta samband, inte att modellera för att kontrastera sambanden. Det är dessutom av författarnas uppfattning att det skulle vara tämligen vanskligt att beräkna B-värden för att extrapolera resultatet till andra länder och andra marknader i och med att de skiljer sig åt.

I studier som använder sig av stickprovsurval är det även vanligt att konfidensintervall används. Konfidensintervall brukar dock bara vara av intresse när punktskattningar av B-värden och $\text{Exp}(B)$ -värden görs, för att säkerställa att punktskattningarna är statistiskt säkerställda och även för att kunna generalisera dessa. I och med att studien har testat statistisk signifikans med p -värden var detta inte av intresse och dessutom har studien tagit höjd för att en totalundersökning inte gjordes genom att p -värden har testats (Hair Jr, Black & Anderson, 2013; Lee, Lee & Lee 2013). För att genomföra samtliga statistiska beräkningar har IBM SPSS version 25 använts.

3.2.3.2 Logistisk regressionsanalys

För att undersöka om det fanns statistiskt signifikanta samband användes i studien en logistisk regressionsanalys. Vanligtvis används enkel regression för att hitta samband men i och med att den beroende variabeln endast kan anta två olika värden (ja och nej, eller 1 och 0) var detta inte en användbar modell för majoriteten av hypoteserna i denna studie. Detta innebär att logistisk regression fick användas istället. Den största anledningen till att en enkel regression inte var

Figur 3: Skillnaden mellan linjär och logistisk regression.

användbar var att en enkel regression skulle ha gett värden över 1 och under 0. Detta har i den statistiska teorin lösts genom att i den logistiska regressionen används sannolikhetsläran och logaritmerade värden (Hair Jr, Black & Anderson, 2013; Lee, Lee & Lee, 2013). På så vis kan Y -värdena inte bli högre än 1 eller mindre än 0, vilket illustreras i figur 3.

En viktig del när statistiska samband undersöks är att kvalitetssäkra resultaten genom att undersöka korrelationerna. Vanligtvis undersöks korrelationer genom måtten tolerans och VIF-nivåer. Dessa är dock inte tillgängliga för logistiska regressioner i och med att de används för att tolka linjära samband, inte logistiska (Hair Jr, Black & Anderson, 2013; Lee, Lee & Lee, 2013). Istället har korrelationerna undersökts genom att analysera de sedvanliga korrelationsmått, i SPSS kallat Pearsons Korrelationstest.

En annan vanligt förekommande del av regressionsanalyser är att undersöka R^2 -värden för de samband som är signifikanta. Dessa används för att analysera hur mycket av variansen som förklaras av den oberoende variabeln (Hair Jr, Black & Anderson, 2013). Exempelvis skulle ett R^2 -värde på 0.1 för oren revisionsberättelse betyda att 10 % av variansen i revisorsbyte förklaras

av den orena revisionsberättelsen. Detta brukar dock endast vara relevant när syftet är att predicera utfallen på andra populationer enligt Hair Jr, Black & Anderson (2013). Att predicera utfallen på andra populationer kan exemplifieras med att använda resultaten i denna studie för att förutse varför företag i Kina byter revisorer. Syftet i denna uppsats har endast varit att undersöka om det finns ett samband, inte att predicera andra utfall eller att utvärdera vilka samband som är bättre eller sämre på att förklara variationen. Däremot har R²-värden ändå valts att presenteras i och med att de kan användas som underlag för en bredare diskussion. För logistisk regression används vanligtvis måttet Nagelkerke-R² och för den linjära regressionsanalysen används R² (Hair Jr, Black & Anderson, 2013).

3.2.3.3 Enkel linjär regressionsanalys

I och med att revisionskostnader *efter* revisorsbytet också har undersökts behövs variabeltyperna kastas om vilket ledde till att en enkel regressionsanalys också fick användas. Det hade varit en logisk fallgrop att undersöka om det fanns ett samband mellan revisorsbytet som den beroende variabeln och revisionskostnaderna efter bytet. Istället behövdes sambandet undersökas mellan revisionskostnaderna som den beroende variabeln och revisorsbytet som den oberoende. Detta har att göra med kausalitet. Om förändringen i revisionskostnaderna efter revisorsbytet har ett samband med revisorsbytet tyder detta på att intentionen med bytet har varit att sänka kostnaderna. För att mäta detta samband var således en enkel regressionsanalys nödvändig i och med att den beroende variabeln blev en kontinuerlig variabel istället för en dikotom sådan. Själva intentionen med bytet kan däremot inte mätas i denna studie.

3.3 METODKRITIK

3.3.1 Allmän kritik

I studier med en kvantitativ ansats används vanligtvis begreppen reliabilitet och validitet för att bedöma studiens pålitlighet, trovärdighet, tillförlitlighet och generaliserbarhet (Bryman & Bell, 2017). I detta avsnitt förs således en diskussion om kritik mot studiens datakällor och metoder. Först presenteras allmän kritik och därefter diskuteras reliabilitet och validitet.

Generellt vid kvantitativa studier och regressionsanalyser är tumregeln att ju fler stickprov desto bättre är detta för att studiens precision (Hair Jr, Black & Anderson, 2013; Lee, Lee & Lee 2013). Studien har baserats på 94 observationer varav 47 utgjorde en kontrollgrupp. Författarnas förhoppning var att ca 70 företag hade bytt revisorer för att det totalt skulle kunna utföras 140 observationer. Med fler observationer hade möjligtvis annorlunda resultat kunnat hittas men på grund av begränsningar i hur många svenska börsnoterade företag som hade bytt revisorer och på grund av tidsramen för uppsatsen var detta inte en möjlighet.

Även valet att undersöka två år bakåt och ett år framåt i tiden med utgångspunkt i året för revisorsbytet ska kort diskuteras. Uppfattningen är att ju längre tid ifrån en viss händelse någonting undersöks, desto mindre blir orsak och verkan (kausaliteten). Detta torde bli speciellt framträdande när det gäller företag och verksamhetsår, då mycket kan hända under ett verksamhetsår som kan påverka huruvida ett företag byter revisor eller inte. Om inte studien tar hänsyn till samtliga faktorer, vilka i praktiken troligen är nästintill omöjligt att identifiera, och tidspåverkan av dessa finns alltid risken att resultatet blir snedvridet av just faktorer det inte tas hänsyn till i studien. Tidsaspekten ses i denna studie förstärka dessa faktorer, vilket ledde till att inte längre tillbaka än två år undersöktes. I studien undersöktes dock samma variabel även året (-1) innan händelsen, vilket troligen ökar kausaliteten jämfört med om endast året -2 hade undersökts.

3.3.2 Källkritik

För att studien skulle få så hög trovärdighet som möjligt har ett källkritiskt förhållningssätt medvetet tillämpats under hela uppsatsens gång. En del av det kritiska förhållningssättet framgår bland annat i avsnittet om hur datainsamlingen har gått till. Hypoteserna är framför allt baserade på vetenskapliga artiklar publicerade i artiklar där peer-reviewing gäller. Lagar och regler som hänvisats till kommer från myndigheter och institutioner som alla bedömts vara trovärdiga. Exempel på dessa myndigheter och institutioner är den svenska regeringen och riksdagen, EU och IASB.

Databaserna som har använts är framför allt EBSCO och Retriever Business. Sökverktygen för att leta reda på rätt artiklar har varit LUBsearch och Google Scholar. Retriever Business är ett sökverktyg och databas med information om svenska företags bokslutssiffror, nyckeltal, styrelseinformation, med mera. Retriever bygger upp sin databas genom att ta del av samma årsredovisningar som företagen skickar in till Bolagsverket. Eftersom att de årsredovisningar som har använts genom Retriever är de skannade originalen läggs hög trovärdighet vid denna databas. I de fall där de skannade årsredovisningarna har haft en dålig kvalitet och dokumenten inte har varit sökbara har årsredovisningarna istället hämtats genom företagens egna hemsidor. Dessa bedöms också vara trovärdiga i och med att börsnoterade företag är utsatta för konstant övervakning och press från analytiker och media varför ändringar från originalet högst troligtvis hade uppdragats och haft förödande konsekvenser för företagen.

Det primära sökverktyget som använts i studien för att söka fram litteratur är LUBsearch, vilket är ett sökverktyg som tillhandahålls genom Lunds Universitets Bibliotek, och är ett av de största digitala biblioteken i Sverige med ca 200 databaser och ett stort antal vetenskapliga artiklar. Den primära databasen som har använts och sökts igenom med hjälp av LUBsearch är

EBSCO, som är världens största leverantör av forskningsdatabaser (EBSCO, 2018) och bedöms därför vara tillförlitlig. Med ett så stort antal resultat vid sökningar och samtidigt ha möjlighet att sortera bort resultat på en mängd olika sätt, i kombination med att det tillhandahålls av just Lunds Universitets Bibliotek, har detta verktyg bedömts ha hög tillförlitlighet.

För att komplettera sökningen av litteratur har även Google Scholar använts. Vissa informationsproducenter, såsom EBSCO, har inte medgivit Google tillstånd att söka i deras databaser vilket gör att dessa resultat inte återfinns i Scholar. Sökresultaten innehåller dock fortfarande bland annat peer-reviewed artiklar, böcker och andra resultat från universitet och vetenskapliga organisationer. Ämnessorteringen i Google Scholar upptäcktes även skilja sig något från LUBsearch vilket till viss del gav tillgång till andra resultat och ses därmed som ett bra komplement. Många högskolor och universitet i Sverige föreslår även Google Scholar som ett komplement till deras primära sökverktyg.

Flera av artiklarna som har använts om redovisningsreglerna kring nedskrivningar har behandlat det australienska IFRS. Det europeiska och det australienska regelverket skiljer sig dock inte åt i några väsentliga drag (Deloitte, 2005). Därför har författarna bedömt att dessa artiklar ändå har varit högst relevanta för uppsatsen.

3.3.3 Reliabilitet

Reliabilitet, vilket även kan benämnas som tillförlitlighet, brukar behandla de resultat en studie kommer fram till, med huvudfrågan om resultaten blir desamma om undersökningen skulle genomföras på nytt. Det önskvärda är att resultaten blir desamma och inte färgas av faktorer studien inte tagit hänsyn till såsom slumpmässiga eller tillfälliga händelser. Detta brukar prövas genom att undersöka begreppet stabilitet med hjälp av ett så kallat "test-retest", vilket just innebär att testerna genomförs på nytt för att jämföra resultaten. Är de två resultaten identiska, eller åtminstone väldigt lika anses stabiliteten (och därigenom reliabilitet) hög. (Bryman & Bell, 2017).

Under uppsatsens gång har det funnits en risk för subjektivitet i och med att olika författare har samlat in data. Exempelvis fanns det en risk för att nedskrivningar kunde räknas på olika sätt i och med att de både förekommer i koncernen och i moderföretaget. Här har författarna dock haft regler för vad som skulle räknas med och hur datan systematiskt skulle inhämtas. Dessutom har författarna med stickprov kontrollerat varandras data för att undersöka om några avvikelser förekom. Inga avvikelser i datainsamlingen har dock förekommit och därför har författarna ansett att risken för subjektiva bedömningar har varit låg och därmed också dess påverkan. Därför har också reliabiliteten i detta hänseende bedömts vara hög.

Det som hade blivit direkt annorlunda om undersökningen hade genomförts igen hade varit vilka företag som blev utvalda till kontrollgruppen i och med att ett slumpmässigt urval har gjorts. Här kunde däremot inget annorlunda eller bättre ha gjorts förutom om en totalundersökning hade genomförts. Detta var dock inte möjligt på grund av studiens tidsbegränsningar.

För att underlätta eventuell reproduktion av studien är de olika stegen och avväganden i arbetet tydligt presenterade i metodavsnittet ovan, och genom detta torde återigen reliabiliteten av studien stärkas.

3.3.4 Validitet

Begreppet validitet handlar om huruvida de mått studien använt sig av faktiskt har mätt det som avsågs att mätas och huruvida de resultat som genererats hänger ihop (Bryman & Bell, 2017). Denna diskussion kommer därför framförallt att handla om den operationalisering som gjorts i studien, då det är där måtten tagits fram vilket i förlängningen har genererat resultaten för studien.

Det går att ifrågasätta validiteten på olika sätt i denna studie. Dels går det att ifrågasätta om hypoteserna faktiskt har mätts på ett korrekt sätt och dels går det att ifrågasätta den orsak och verkan mellan revisorsbyte och olika faktorer som studien har påstått.

Komplexiteten har mätts genom förändringen i dotterföretag och förändringen i aktiva länder. Detta hade sin grund i hur majoriteten av andra forskare har mätt komplexiteten i undersökningar om revisorsbyte. Det vill säga att om företagen hade ökat antal aktiva länder eller gjort stora förvärv var detta likställt med att komplexiteten har ökat. Tidigare forskning har tillämpat andra mått och därmed finns det naturligtvis även andra sätt att se på komplexiteten. Den skulle exempelvis kunna bli mer precis genom att skapa olika mått för olika branscher. Inom bank och finans skulle antal derivatinstrument kunna tänkas vara ett lämpligt mått och inom fastighetsbranschen skulle antalet aktiva städer istället kunna tänkas vara ett lämpligt mått. De valda måtten för komplexitet i studien har varit en avvägning mellan precision och tidsåtgång, som diskuterades under operationaliseringen. Måtten är något generaliserade men i och med att de ändå har grundat sig i tidigare forskning och dessutom har korrigerats för bransch och storlek har de bedömts vara tillräckligt precisa och ändamålsenliga.

Byte av företagsledning har mätts genom byte av VD, ordförande och revisionskommitténs ordförande. Alltså har byte av nyckelpersoner i företagsledningen undersökts. Det är naturligtvis bolagsstämman (som utgörs av aktieägarna) som i slutändan utser företagets revisor men i och med att ägarna i börsnoterade företag är avskilda från den löpande verksamheten torde det vara ledningen som har störst påverkan på valet av revisor. Det faller även väl i linje med hur tidigare

forskare har undersökt samma hypotes och därför har det bedömts att operationaliseringen av denna hypotes är tillräckligt ändamålsenlig och precis.

Studien har även försökt att fånga skillnader mellan hur revisorn och företaget värderar tillgångar, vilket har skett genom att undersöka förekomsten av nedskrivningar innan bytet av revisor. Här kan validiteten ifrågasättas eftersom att nedskrivningar endast fångar värdering efter första värderingstillfället och har således missat huruvida det även förekom meningsskiljaktigheter första gången en viss tillgång skulle värderas. I och med att samtliga efterföljande värderingar däremot har fångats upp har detta inte bedömts ha någon väsentlig påverkan på resultatet.

En annan viktig faktor som har påverkat validiteten är mätandet av företagets och revisorns intentioner och diskussioner. Byten av redovisningsprinciper, nedskrivningar och orena revisionsberättelser har endast kunnat mätas när de faktiskt har inträffat. Intentionen att lämna en oren revisionsberättelse och diskussioner kring redovisningsprinciper och kring tillgångsvärderingar har inte kunnat mätas med mindre de faktiskt har inträffat. Detta har medfört att resultaten för H2, H5 och H6 skulle kunna vara mer precisa än vad som har påvisats.

KAPITEL 4

Detta kapitel inleds med den deskriptiva statistiken för att ge en bättre överblick av insamlade data. Därefter presenteras resultaten av dels korrelationstestet och dels de regressionsanalyser som gjorts. Kapitlet avslutas med en diskussion kring studiens resultat.

4.1 RESULTAT

4.1.1 Deskriptiv Statistik

För att ge en bättre överblick beskrivs här det som brukar kallas för den deskriptiva statistiken. Detta sker i form av medelvärdet (Mean) och standardavvikelsen (Std. Deviation), alltså hur mycket de olika värdena avviker från medelvärdet. Som framgår av tabellen nedan har revisionskostnaderna i snitt minskat med ca 11 % hos företagen som bytt revisor men ökat med 11 % för de som inte bytt revisor. Vidare visar tabellen att den geografiska täckningen (förändring i antal aktiva länder) inte verkar skilja sig åt mellan de två grupperna men att det samtidigt fanns en viss skillnad i hur mycket som förvärvades; två år innan revisorsbytet förvärvade urvalsgruppen dotterföretag motsvarande ett värde av ca 6,1 % av gruppens balansomslutning, men samma siffra var endast 3,8 % i kontrollgruppen.

Genomsnittet för orena revisionsberättelser har inte skiljt sig åt mellan grupperna. Byte av företagsledning skedde något oftare bland de företag som bytte revisorer jämfört med kontrollgruppen. Exempelvis har 26 % av företagens VD bytts ut ett år innan revisorsbytet medan det i kontrollgruppen endast är 15 %. VD-byte under samma år som revisorsbyte skedde lika ofta i de båda grupperna.

Redovisningsprinciperna år -1 förändrades också markant oftare i urvalsgruppen (19 %), jämfört med kontrollgruppen (2 %). Däremot var nedskrivningarna större i kontrollgruppen jämfört med urvalsgruppen.

Gällande kontrollvariabeln bransch har en inte tagits med i statistiken, nämligen bransch nummer nio (Telecommunications). Detta har gjorts i och med att de företag som inte har kunnat placeras i någon annan bransch måste ha tillhört just branschen Telecommunications. Även om den nionde branschen skulle tas med i testerna hade SPSS uteslutit denna, på grund av korrelationsproblem i beräkningarna. Detta tillvägagångssätt är allmänt vedertaget inom statistiken (Lee, Lee & Lee, 2013). Genom att beräkna summan av de åtta branscherna, som motsvarar 98 %, kan det även förstås som att de resterande 2 % tillhör Telecommunications.

Deskriptiv Statistik						
			Urval		Kontrollgrupp	
	Variabel	Benämning av variabel	Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation
	Bytt	Bytt revisor?	1	0	0	0
H1	RK0	Revisionskostnader, år 0	0,8943	0,2900	1,1101	0,3109
H2	ORM2	Oren revisionsberättelse, år -2	0,02	0,15	0,02	0,15
	ORM1	Oren revisionsberättelse, år -1	0,04	0,20	0,04	0,20
H3	LM1	Antal aktiva länder, år -1	1,0090	0,0544	1,0081	0,1001
	FM2	Förvärv av dotterföretag, år -2	0,0614	0,1322	0,0379	0,0959
	FM1	Förvärv av dotterföretag, år -1	0,0142	0,0360	0,0146	0,0479
H4	VDM1	Byte av VD, år -1	0,26	0,44	0,15	0,36
	VD0	Byte av VD, år 0	0,13	0,34	0,13	0,34
	OM1	Byte av styrelseordförande, år -1	0,21	0,41	0,15	0,36
	O0	Byte av styrelseordförande, år 0	0,15	0,36	0,17	0,38
	ORKM1	Byte av revisionskommittés ordförande, år -1	0,17	0,38	0,15	0,36
	ORK0	Byte av revisionskommittés ordförande, år 0	0,19	0,40	0,13	0,34
H5	RPM2	Byte av redovisningsprincip, år -2	0,09	0,28	0,02	0,15
	RPM1	Byte av redovisningsprincip, år -1	0,19	0,40	0,02	0,15
H6	NM2	Nedskrivningar, år -2	0,0174	0,0347	0,0284	0,0802
	NM1	Nedskrivningar, år -1	0,0281	0,0666	0,0357	0,1554
Kontr.	B1	Basic Materials	0,09	0,28	0,02	0,15
	B2	Consumer Goods	0,09	0,28	0,09	0,28
	B3	Consumer Services	0,09	0,28	0,21	0,41
	B4	Financials	0,21	0,41	0,11	0,31
	B5	Health Care	0,17	0,38	0,15	0,36
	B6	Industrials	0,28	0,45	0,19	0,40
	B7	Oil & Gas	0,00	0,00	0,00	0,00
	B8	Technology	0,06	0,25	0,21	0,41
	BOS	Balansomslutning	38 479 388	106 492 154	50 481 381	271 672 018

Tabell 3: Deskriptiv Statistik.

4.1.2 Korrelationstest & tillförlitlighet

För att undersöka korrelationen mellan de olika variablerna användes den erkända metoden vid namn Pearsons Korrelationstest (Pearson Correlation). Resultatet av detta test återfinns på nästa sida (tabell 5). Att pröva korrelation innebär att det undersöks huruvida det finns ett samband mellan de två variabler, utan att dessa påverkas av övriga variabler i studien (Bryman & Bell, 2017). Detta samband kan förklaras genom att den ena variabeln blir påverkad av den andra variabeln. När Pearson används fås ett värde mellan -1 och 1, där -1 innebär att det finns ett perfekt negativt samband mellan två variabler och 1 att det finns ett perfekt positivt samband. Ju närmare noll, desto svagare korrelation finns det mellan dem, alltså är variablerna mer oberoende av varandra och därmed "stör" de testen så lite som möjligt. Att de stör testerna innebär att om det finns en stark korrelation mellan två variabler kan det inte med säkerhet klargöras om variablerna endast påverkar testet tillsammans eller var för sig. Störningen som berörs här är alltså kopplad till huruvida signifikansen är tillförlitlig, men eftersom korrelationsvärdena generellt är låga uppstår således inga större störningar i studien.

Det som framförallt är av intresse för denna studie är korrelationen för variabler gällande hypotes 1 och 5, som alla har väldigt låga värden. Att RPM2 och RPM1 har ett korrelationsvärde på 0,38 är förklarligt genom att det är samma parameter men för två olika år. Korrelationen mellan Bytt och RK0 (-0,34) samt Bytt och RPM1 (0,28) ger indikationer på att ett samband mellan dessa variabler föreligger vilket, inklusive riktningen (positiv eller negativ), stämmer överens med hypotesutvecklingen (kapitel 2.3.2 resp. 2.3.6).

Korrelationstesterna i denna studie visar alltså att det inte har förekommit några störningar från multikollinearitet, vilket betyder att resultatens tillförlitlighet har stärkts.

Pearson Correlations																											
	Beroende	H1	H2			H3			H4					H5		H6		Kontrollvariabler									
Variabel	Bytt	RK0	ORM2	ORM1	LM1	FM2	FM1	OM1	O0	ORKM1	OKR0	VDM1	VD0	RPM2	RPM1	NM2	NM1	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7 *	B8	BOS	
Bytt ¹	1,00	-0,34	0,00	0,00	0,01	0,10	-0,01	0,08	-0,03	0,03	0,09	0,13	0,00	0,14	0,28	-0,09	-0,03	0,14	0,00	-0,18	0,15	0,03	0,10	-	-0,22	-0,03	
RK0 ²	-0,34	1,00	0,07	0,05	-0,01	-0,12	0,01	-0,01	-0,11	0,03	-0,12	0,08	0,00	0,02	0,03	0,17	-0,06	-0,12	0,05	-0,06	0,00	0,03	-0,12	-	0,24	0,01	
ORM2 ³	0,00	0,07	1,00	0,70	-0,20	0,18	-0,05	-0,07	-0,06	-0,06	-0,06	-0,07	-0,06	-0,03	-0,05	0,56	0,00	-0,03	0,22	-0,06	-0,06	-0,06	-0,08	-	0,15	-0,03	
ORM1 ⁴	0,00	0,05	0,70	1,00	-0,15	0,09	-0,07	0,04	-0,09	0,05	0,05	0,16	-0,08	0,18	-0,07	0,45	0,46	-0,05	0,12	0,06	-0,09	-0,09	-0,12	-	0,07	0,03	
LM1 ⁵	0,01	-0,01	-0,20	-0,15	1,00	0,06	0,08	-0,01	-0,05	-0,06	-0,10	-0,09	0,03	-0,05	-0,14	-0,12	-0,01	0,27	0,09	-0,07	-0,08	0,04	0,02	-	-0,15	-0,02	
FM2 ⁶	0,10	-0,12	0,18	0,09	0,06	1,00	0,09	0,01	0,08	0,08	-0,07	-0,09	0,09	-0,04	0,08	0,03	-0,03	-0,10	0,15	-0,14	0,02	-0,04	-0,07	-	0,07	-0,08	
FM1 ⁷	-0,01	0,01	-0,05	-0,07	0,08	0,09	1,00	-0,14	-0,11	-0,14	-0,07	-0,08	0,05	0,05	-0,05	-0,08	-0,07	-0,06	-0,09	0,07	-0,07	0,10	-0,11	-	0,16	-0,04	
OM1 ⁸	0,08	-0,01	-0,07	0,04	-0,01	0,01	-0,14	1,00	-0,05	0,48	0,10	0,31	0,23	0,13	0,11	-0,10	-0,05	0,01	-0,04	-0,04	-0,21	0,17	0,07	-	-0,11	-0,05	
O0 ⁹	-0,03	-0,11	-0,06	-0,09	-0,05	0,08	-0,11	-0,05	1,00	0,05	0,45	0,22	0,27	-0,10	-0,15	-0,08	0,04	0,16	-0,03	-0,02	0,13	-0,19	-0,04	-	0,08	-0,08	
ORKM1 ¹⁰	0,03	0,03	-0,06	0,05	-0,06	0,08	-0,14	0,48	0,05	1,00	-0,11	0,22	0,09	0,03	0,04	-0,10	-0,08	0,03	0,08	-0,18	0,05	0,13	-0,10	-	-0,09	0,05	
OKR0 ¹¹	0,09	-0,12	-0,06	0,05	-0,10	-0,07	-0,07	0,10	0,45	-0,11	1,00	0,22	0,09	-0,10	0,04	-0,02	0,26	0,16	-0,03	0,23	-0,03	-0,03	-0,17	-	-0,01	-0,08	
VDM1 ¹²	0,13	0,08	-0,07	0,16	-0,09	-0,09	-0,08	0,31	0,22	0,22	0,22	1,00	0,05	0,00	0,08	-0,11	0,23	0,00	0,04	-0,06	-0,15	0,00	0,22	-	-0,12	-0,06	
VD0 ¹³	0,00	0,00	-0,06	-0,08	0,03	0,09	0,05	0,23	0,27	0,09	0,09	0,05	1,00	-0,09	-0,03	0,01	-0,05	0,05	-0,12	0,02	0,01	0,01	0,09	-	-0,15	-0,06	
RPM2 ¹⁴	0,14	0,02	-0,03	0,18	-0,05	-0,04	0,05	0,13	-0,10	0,03	-0,10	0,00	-0,09	1,00	0,38	-0,06	-0,04	-0,06	-0,07	0,03	0,03	-0,10	-0,02	-	0,04	0,09	
RPM1 ¹⁵	0,28	0,03	-0,05	-0,07	-0,14	0,08	-0,05	0,11	-0,15	0,04	0,04	0,08	-0,03	0,38	1,00	-0,07	-0,06	-0,08	0,02	0,05	0,13	-0,15	0,05	-	-0,04	-0,02	
NM2 ¹⁶	-0,09	0,17	0,56	0,45	-0,12	0,03	-0,08	-0,10	-0,08	-0,10	-0,02	-0,11	0,01	-0,06	-0,07	1,00	0,07	0,07	0,06	-0,07	-0,10	-0,10	0,03	-	0,13	-0,06	
NM1 ¹⁷	-0,03	-0,06	0,00	0,46	-0,01	-0,03	-0,07	-0,05	0,04	-0,08	0,26	0,23	-0,05	-0,04	-0,06	0,07	1,00	-0,04	-0,04	0,19	-0,06	0,03	-0,09	-	0,01	-0,05	
B1 ¹⁸	0,14	-0,12	-0,03	-0,05	0,27	-0,10	-0,06	0,01	0,16	0,03	0,16	0,00	0,05	-0,06	-0,08	0,07	-0,04	1,00	-0,07	-0,10	-0,10	-0,10	-0,13	-	-0,09	-0,03	
B2 ¹⁹	0,00	0,05	0,22	0,12	0,09	0,15	-0,09	-0,04	-0,03	0,08	-0,03	0,04	-0,12	-0,07	0,02	0,06	-0,04	-0,07	1,00	-0,13	-0,13	-0,13	-0,17	-	-0,12	-0,04	
B3 ²⁰	-0,18	-0,06	-0,06	0,06	-0,07	-0,14	0,07	-0,04	-0,02	-0,18	0,23	-0,06	0,02	0,03	0,05	-0,07	0,19	-0,10	-0,13	1,00	-0,18	-0,18	-0,23	-	-0,17	-0,06	
B4 ²¹	0,15	0,00	-0,06	-0,09	-0,08	0,02	-0,07	-0,21	0,13	0,05	-0,03	-0,15	0,01	0,03	0,13	-0,10	-0,06	-0,10	-0,13	-0,18	1,00	-0,19	-0,24	-	-0,17	0,08	
B5 ²²	0,03	0,03	-0,06	-0,09	0,04	-0,04	0,10	0,17	-0,19	0,13	-0,03	0,00	0,01	-0,10	-0,15	-0,10	0,03	-0,10	-0,13	-0,18	-0,19	1,00	-0,24	-	-0,17	-0,08	
B6 ²³	0,10	-0,12	-0,08	-0,12	0,02	-0,07	-0,11	0,07	-0,04	-0,10	-0,17	0,22	0,09	-0,02	0,05	0,03	-0,09	-0,13	-0,17	-0,23	-0,24	-0,24	1,00	-	-0,22	0,14	
B7 * ²⁴	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
B8 ²⁵	-0,22	0,24	0,15	0,07	-0,15	0,07	0,16	-0,11	0,08	-0,09	-0,01	-0,12	-0,15	0,04	-0,04	0,13	0,01	-0,09	-0,12	-0,17	-0,17	-0,17	-0,22	-	1,00	-0,09	
BOS ²⁶	-0,03	0,01	-0,03	0,03	-0,02	-0,08	-0,04	-0,05	-0,08	0,05	-0,08	-0,06	-0,06	0,09	-0,02	-0,06	-0,05	-0,03	-0,04	-0,06	0,08	-0,08	0,14	-	-0,09	1,00	

* Tomma värden eftersom inga företag i populationen tillhör denna bransch.

Tabell 5: Pearsons Korrelationstest.

(1) Bytt revisor? (2) Revisionskostnader, år 0 (3) Ören Revisionsberättelse, år -2 (4) Ören Revisionsberättelse, år -1 (5) Lånder Aktiva, år -1 (6) Förvärv av dotterföretag, år -2 (7) Förvärv av dotterföretag, år -1 (8) Byte av ordförande, år -1 (9) Byte av ordförande, år 0 (10) Byte av ordförande i revisionskommitté, år -1 (11) Byte av ordförande i revisionskommitté, år 0 (12) Byte av VD, år -1 (13) Byte av VD, år 0 (14) Byte av redovisningsprincip, år -2 (15) Byte av redovisningsprincip, år -1 (16) Nedskrivningar, år -2 (17) Nedskrivningar, år -1 (18) Bransch 1, Basic materials (19) Bransch 2, Consumer goods (20) Bransch 3, Consumer services (21) Bransch 4, Financials (22) Bransch 5, Health Care (23) Bransch 6, Industrials (24) Bransch 7, Oil & Gas (25) Bransch 8, Technology (26) Balansomslutning.

Även om uppsatsens syfte inte var att undersöka hur mycket av variansen som kunde förklaras eller att försöka predicera utfallen har R2-värdena

Tabell 6: R2 och Nagelkerke-R2

		Utan kontrollvariabel	Med kontrollvariabel
	Variabler	R2	
H1	Byte av revisor / Revisionskostnader	0,008	0,112
		Nagelkerke R2	
H5	Byte av revisor / Byte av redovisningsprincip	0,113	0,273

ändå tagits med. Avseende R2 och Nagelkerke-R2 framgår det att varianserna tydligare kunde förklaras efter att regressionsmodellerna rensades från bransch och storlek. Dessa värden visar att revisionskostnader och redovisningsprinciper inte kan förklara hela anledningen till revisorsbytet men ändå en väsentlig del av den. Värdena framgår i ovan tabell (6).

4.1.3 Regressionsanalys

I studien har fem logistiska regressionsanalyser genomförts för hypotes 2–6 och en enkel linjär regressionsanalys för hypotes 1. Som nämndes tidigare i metodkapitlet har utgångspunkten för uppsatsen varit att ta reda på om det fanns några samband och därför har p-värdet utgjort det viktiga i de statistiska resultaten. För att se huruvida kontrollvariablerna påverkade resultaten gjordes regressionsanalyser både med och utan kontrollvariablerna.

Signifikanstester		Med kontrollvariabler	Utan kontrollvariabler
H1	Revisionskostnader, år 0	p	p
	Bytt revisor?	0,004	0,001
H2	Oren revisionsberättelse	p	p
	Oren revisionsberättelse, år -2	0,984	1
	Oren revisionsberättelse, år -1	0,675	1
H3	Komplexitet	p	p
	Antal aktiva länder, år -1	0,381	0,999
	Förvärv av dotterföretag, år -2	0,266	0,326
	Förvärv av dotterföretag, år -1	0,557	0,889
H4	Företagsledning	p	p
	Byte av VD, år -1	0,393	0,274
	Byte av VD, år 0	0,754	0,965
	Byte av styrelseordförande, år -1	0,608	0,837
	Byte av styrelseordförande, år 0	0,253	0,403
	Byte av revisionskommittés ordförande, år -1	0,680	0,967
	Byte av revisionskommittés ordförande, år 0	0,192	0,377
H5	Redovisningsprincip	p	p
	Byte av redovisningsprincip, år -2	0,350	0,634
	Byte av redovisningsprincip, år -1	0,037	0,043
H6	Nedskrivningar	p	p
	Nedskrivningar, år -2	0,398	0,412
	Nedskrivningar, år -1	0,792	0,809

Tabell 7: Signifikans, p-värden.

Som framgår av tabellen hittades två p -värden som var lägre än 5 %, vilket innebär att det finns statistiskt signifikanta samband mellan den beroende och den oberoende variabeln. Dessa två var revisionskostnader (H1) och byte av redovisningsprinciper (H5). Risken för att dessa samband egentligen var falska är således 0,4 % för revisionskostnader och 3,7 % för redovisningsprinciper. Några signifikanta samband kunde inte hittas för resterande hypoteser i och med att risken för att sambanden egentligen var falska är för stor. En djupare analys och diskussion kring eventuella anledningar till detta förs i nästkommande kapitel.

4.2 DISKUSSION

4.2.1 Revisionskostnader

Med ett p -värde på 0,4 % finns den starkaste signifikansen i denna studie mellan ett företags byte av revisor och kostnaderna för revision, det vill säga hypotes 1. Som nämndes i början av uppsatsen finns det flertalet forskningsartiklar som har kommit fram till att revisionskostnader har ett samband med att företag byter revisor, vilket resultaten i denna studie stärker. Däremot kunde resultaten varken bekräfta eller förkasta det Fontaine, Letaifa & Herda (2013) kom fram till i sin studie, att revisionskostnader endast kunde förklara revisorsbytet när övriga delar i relationen mellan företag och revisorn var misskött. Detta eftersom kostnaderna för revision testades för sig, inte i kombination med andra variabler. Däremot skulle R^2 -värdet på ca 11 % tyda på att det finns andra faktorer som påverkar varför företag byter revisorer.

Vidare testades hypotesen om revisionskostnader på ett lite annorlunda sätt jämfört med de andra hypoteserna, nämligen genom linjär regressionsanalys istället för logistisk regressionsanalys. Baserat på detta kan det enligt hypotesen sägas att revisionskostnader tenderar att minska när ett företag byter revisor. I denna studie har det resonerats om att detta framförallt kan bero på två anledningar.

Det ena anledningen är att kostnaderna var för höga och att företaget därmed byter revisor, vilket även går i linje med tidigare forskning. Tidigare forskning har mestadels haft mer kvalitativa ansatser vid forskning kring anledningar till byte av revisor, där företag själva har angivit revisionskostnader som en av de största anledningarna. Eftersom studien delvis syftade till att ur ett objektiva och kvantitativa perspektiv bekräfta tidigare forskning ses detta som uppfyllt.

Den andra anledningen till att revisionskostnader tenderar att minska vid ett byte av revisor nämndes tidigare i studien vara att den nya revisorn lägger ett lågt initialt pris för att sedan återgå

till normala prisnivåer, så kallat low-balling. Detta är tyvärr inget som denna studie kan besvara eftersom utvecklingen för revisionskostnader efter bytet inte har undersökts under tillräckligt lång tidsperiod.

Vidare kan det agentteoretiska perspektivet användas för att förklara sambandet mellan revisorsbyte och revisionskostnader. När revisionskostnaderna minskar påverkas självklart företagets resultat. Detta kan förklaras genom att agenten, till exempel VD, med minskade kostnader för revision kan presentera ett bättre resultat, vilket ligger i linje med agentens vinstmaximerande intresse. Den konflikt som uppstår mellan agenten och revisorns på grund av informationsasymmetrin har däremot sin grund i att den utbytta revisorn hade "för höga" priser för revisionen och byttes därmed ut.

4.2.2 Byte av redovisningsprinciper

Även hypotestestet gällande redovisningsprinciper (H5) blev signifikant. Med utgångspunkt i hypotesens formulering säger dessa resultat att om ett företag byter redovisningsprincip ökar sannolikheten för att de även byter revisor. Resultatet kan dock vara färgat av att det är svårt att urskilja huruvida revisorn "påtvingat" ett byte eller om företaget själva valt att tillämpa redovisningsprincipen. I studien har inget större försök gjorts att identifiera anledningarna till att företag byter redovisningsprinciper, däremot tyder resultaten på att det finns ett samband med byte av revisor.

Ett byte av redovisningsprincip kan föranledas av att till exempel vilja lämna färre upplysningar eller omklassificeringar som leder till bättre resultat, därmed även gällande denna hypotes ses agenten som vinstmaximerande då revisorn byts ut för att denne eventuellt inte delar agentens syn på frågan. Detta grundar sig dock i antagandet att den nya redovisningsprincipen ökar agentens egen vinning, vilket inte med säkerhet kan konstateras från empirin i denna uppsats. Därmed kan inte agentteorin med säkerhet och precision förklara sambandet mellan bytet av redovisningsprincip och byte av revisor.

Resultaten indikerar alltså på att företagen och revisorerna tvistar om redovisningsprinciper, varför revisorn byts ut. Detta stämmer även väl överens med den tidigare forskningen och dessutom har denna uppsats lyckats med att hitta nya sätt att mäta dispyter kring redovisningsprinciper. Det stämmer också överens med resonemanget som fördes tidigare om att dispyter kring redovisningsprinciper borde vara tydligare i Sverige i och med att ett principbaserat regelverket IFRS lämnar större utrymme för bedömningar.

4.2.3 Oren revisionsberättelse och tillgångsvärdering

Gällande hypotesen kring oren revisionsberättelse, där inget signifikant samband kunde påvisas, ska nämnas att det endast förekom oren revisionsberättelse hos två av företagen (tre i kontrollgruppen) vilket kan ha påverkat resultatet för just detta test då antalet observationer av orena revisionsberättelser var väldigt låg. Eftersom antalet observationer var så få kan regressionsanalysen för just denna hypotes ha blivit snedvriden och därmed ge en felaktig bild av sambandet (Bryman & Bell, 2017). Däremot upptäcktes att det fanns relativt starka korrelationer mellan nedskrivningar år -2 och -1 och huruvida företaget fick en oren revisionsberättelse, vilket framgår av urklippet från tabell 5 (t.h., presenterad som tabell 8). Detta samband var dock inget som syftades till att undersökas men kan vara intressant för fortsatt forskning.

Variabel	ORM1
NM2	0.45
NM1	0.46

Tabell 8: Nedskr. & Oren rev.ber.

Gällande studiens hypotes om tillgångsvärdering (H6) som lyder “om det finns meningsskiljaktigheter kring hur en tillgång bör värderas ökar sannolikheten för att även revisorn byts ut” kunde det heller inte påvisas ett samband. Något som även tas upp under studiens validitet är att i och med att endast nedskrivningar undersöks för att mäta meningsskiljaktigheter kring tillgångars värdering utesluts helt den initiala värderingen, då nedskrivningar endast sker efter denna värdering.

Hypotesen om tillgångsvärdering är hårt knuten till det vinstmaximerande antagandet från det agentteoretiska perspektivet. Watts (2003) menade att nedskrivningar kan användas för resultatplanering, samtidigt som exempelvis Darrough, Guler & Wang (2014) och Francis, Hanna & Vincent (1996) kom fram till att stora nedskrivningar påverkar företagets börsvärde. Att inte genomföra större nedskrivningar faller således i linje med agentteorin.

Något som framgår av den deskriptiva statistiken är att nedskrivningar förekommer i företagen med flera procent (i relation till balansomslutning) varje år. Intressant nog visade det sig dock att kontrollgruppen gjorde större nedskrivningar än företagen som bytte revisorer. Detta skulle kunna ge upphov till två indikationer där (1) att företagen som bytte revisor tvistade om tillgångsvärderingen men ville inte göra nedskrivningar, varför de bytte revisor och (2) att kontrollgruppen också tvistade med revisorn om nedskrivningar men istället valde att följa vad revisorn påpekade. Indikation 1 skulle i så fall även stämma överens med varför det förelåg korrelationer mellan oren revisionsberättelse och nedskrivningar. Dessa indikationer är dock inget som denna studie kan styrka och därför skulle det vara intressant med fortsatt forskning inom området.

4.2.4 Komplexitet

För den tredje hypotesen kunde i studien inget signifikant samband identifieras. Något som även har kommenterats tidigare i uppsatsen är att just detta sätt att se på komplexitet inte gav något samband. Hade andra variabler använts hade resultaten möjligtvis sett annorlunda ut.

Som nämndes vid utvecklandet av hypotesen kan resultaten för komplexiteten troligtvis också förklaras genom att den absoluta majoriteten av de börsnoterade företagen i Sverige redan innan bytet av revisor hade en revisionsbyrå som tillhör de så kallade Big 4. Hade mindre företag ökat i komplexitet (oavsett om det mätts som i denna studie eller på annat sätt) och företaget sedan tidigare hade en mindre revisionsbyrå hade detta troligen föranlett ett byte till en Big 4-revisor, vilket även skulle fallit i linje med tidigare forskning. Något som både Johnson & Lys (1990) och Haskins & Williams (1990) kom fram till var att byte av revisor på grund av komplexitet även skedde inom Big 4 (dåvarande Big 8). Denna studies resultat motsäger således detta. Två rimliga förklaringar kan tänkas; för det första är studierna närmare tre decennier gamla och för det andra kan det ha funnits skillnader mellan de stora revisionsbyråerna när det kommer till spetskompetens inom komplexa områden men att denna skillnad nu blivit mindre.

Ett annat problem som upptäcktes vid insamlingen av data kring förvärvade dotterföretags var klassificeringen. Exempelvis presenterade fastighetsbolagen inte sina förvärvade företag som förvärv av rörelseförvärv men som fastighetsförvärv, varför de inte har räknats med. Eftersom vissa företag gjorde denna annorlunda klassificering av förvärv kan resultaten på grund av detta således ha blivit snedvridna.

4.2.5 Företagsledning

Det kunde heller inte hittas något samband mellan byte av revisor och byte av företagsledning (H4). Som tagits upp flertalet gånger i uppsatsen komprimerades byte av VD, byte av styrelseordförande och byte av ordförande i revisionskommittén till en hypotes, nämligen byte av företagsledning. Det ska dock kommenteras att ett samband inte heller kunde påvisas om bytena testades separat. Denna hypotes utvecklades till stor del utifrån tidigare forskning som hade gjorts i utlandet och på grund av den svenska ägarstrukturen fanns det anledning att tro att detta samband inte skulle vara lika starkt, vilket det resoneras om i 2.3.4. Uppsatsens resultat indikerar alltså att detta resonemang kan vara riktigt och det hade därför varit intressant med fortsatt forskning kring denna hypotes. Den svenska ägarstrukturen indikerar dessutom att agentkostnaderna är mindre i Sverige, vilket även resultaten i denna uppsats stärker.

4.2.6 Generell Diskussion

En viktig notering är att även om vissa av hypoteserna inte kunde identifiera ett samband rent statistiskt ska detta inte ses som en förkastning av tidigare forskning. Som det nämndes tidigare har många haft ett mer kvalitativt perspektiv i deras studier; resultaten i denna studie tyder enbart på att de anledningar till revisorsbyte som tidigare resultat har identifierat inte kan verifieras ur denna uppsats mer statistiska perspektiv. Som också nämnts tidigare hade resultaten säkerligen sett annorlunda ut om en modell med samtliga variabler testades samtidigt, eller om det hade gjorts justeringar på de variabler som använts i studien. Det ska även nämnas igen att denna studie syftade till att undersöka huruvida det fanns ett samband enligt de i studien framlagda hypoteserna, inte att undersöka hur sambandet såg ut och generalisera dessa.

En annan viktig notering är att intentionerna bakom de beslut som tas av företag och revisorer inte är direkt observerbara i en årsredovisning, som nämndes tidigare i uppsatsen. Intentionen bakom att exempelvis lämna en ören revisionsberättelse eller att byta redovisningsprinciper har därför inte kunnat mätas, endast det som faktiskt har inträffat har kunnat mätas. Detta har medfört att resultaten samtliga för hypoteser hade kunnat kompletteras med ett mer kvalitativt perspektiv i fortsatt forskning.

KAPITEL 5

Detta avslutande kapitel syftar till att binda samman uppsatsen. De slutsatser som kan dras från tidigare kapitel presenteras och diskuteras. Även viss reflektion över studien presenteras och det framförs även förslag till fortsatt forskning.

5.1 SLUTSATS

Studiens resultat visar att revisionskostnaderna för ett företag minskar när de byter revisor. Det kan även påvisas att ett företag mer sannolikt byter revisor om de året tidigare bytt redovisningsprincip. Huvuddelen av tidigare forskning har bestått av att undersöka sambanden för revisionskostnader och orena revisionsberättelser, därmed kunde den tidigare forskningen bekräftas vad gäller revisionskostnader men inte för orena revisionsberättelser. Byten av redovisningsprinciper har sparsamt undersökts i tidigare forskning och dess resultat har med denna studie kunnat bekräftas och samtidigt kompletterats med nya mätmetoder.

5.2 REFLEKTIONER, KUNSKAPSBIDRAG OCH FORTSATT STUDIER

Under uppsatsen har flera aspekter som berör kunskapsbidrag och förslag till fortsatt forskning tagits upp och i följande text presenteras dessa aspekter på en mer generell nivå, tillsammans med några reflektioner. Uppsatsen har bidragit med ett svenskt perspektiv i den akademiska litteraturen kring revisorsbyte, något som knappt har existerat tidigare. Vidare har uppsatsen lyckats med att presentera en ökad förståelse för varför företag byter revisor i Sverige, vilket torde vara till nytta både som grund för vidare forskning och för andra intressenter, så som yrkesverksamma revisorer, företag, långgivare, med flera. I ljuset av att Sverige är bland världens minst korrupta länder är det även intressant att det inte kunde påvisas samband mellan revisorsbyte och orena revisionsberättelser. Det skulle kunna ses som att opinion-shopping inte är lika utbrett i Sverige, varför en större tillförlitlighet kan placeras på revisorer och i förlängningen även på företagets årsredovisningar.

Studien anses även ha bidragit till forskningen genom att ge indikationer på att samband mellan anledningar, som angivits av företagen eller revisorer själva, och revisorsbyten inte i alla fall kan påvisas rent statistiskt, varför en kvalitativ ansats med fokus på att kontrastera de svenska förhållandena hade varit intressant.

På grund av uppsatsens omfattning har tyvärr vissa frågor och tankar som väckts under arbetets gång behövts avgränsas från studien. Det hade således varit av intresse att se mer

forskning kring kvantitativa mätningar av kvalitativa anledningar till revisorsbyte. Eftersom endast börsnoterade företag undersöktes i studien hade det även varit intressant med undersökningar av icke noterade företag, både i Sverige och utomlands. Samtidigt kan studien ligga till grund för vidare forskning där ett större urval använts, där de variabler som använts på olika sätt justeras, och även där fler variabler och samband undersöks, vilket troligen kommer underlättas genom exempelvis utvecklingen av XBRL.

KAPITEL 6

Referenser

- Agoglia, C., Douppnik, T. & Tsakumis, G. (2011) 'Principles-Based versus Rules-Based Accounting Standards: The Influence of Standard Precision and Audit Committee Strength on Financial Reporting Decisions', *Accounting Review*, vol. 86 (3), s. 747-767.
- Asthana, S., Balsam, S. & Krishnan, J. (2009) 'Corporate Governance, Audit Firm Reputation, Auditor Switches, and Client Stock Price Reaction: The Andersen Experience', working paper, University of Texas at San Antonio.
- Atika Sukma, W. & Indah, A. (2017) 'Analysis of Factors Affecting Manufacturing Companies in Indonesia Performing a Switching Auditor', *Jurnal Dinamika Akuntansi*, vol. 9 (1), s. 82-91.
- Atkinson, K., Taylor, C., Flesher, D. & Stocks, M. (2002) 'The Impact of Accounting Standards on Audit Firm Switch Rates', *International Journal of Auditing*, vol. 6 (3), s. 215.
- Barton, J. (2005) 'Who Cares About Auditor Reputation?', *Contemporary Accounting Research*, vol. 22 (3), s. 549-586.
- Beattie, V. & Fearnley, S. (1995) 'The Importance of Audit Firm Characteristics and the Drivers of Auditor Change in UK Listed Companies', *Accounting & Business Research*, vol. 25 (100), s. 227-239.
- Beattie, V. & Fearnley, S. (1998) 'Audit Market Competition: Auditor Changes and the Impact of Tendering', *The British Accounting Review*, vol. 30 (3), s. 261.
- Branson, J., & Breesch, D. (2004) 'Referral as a Determining Factor for Changing Auditor in the Belgian Auditing Market: An Empirical Study', *The International Journal of Accounting*, vol. 39 (3), s. 307.
- Bhatia, V.K. (2010) 'Interdiscursivity in professional communication', *Discourse & Communication*, vol. 4 (1), s. 32.
- Bryman, A. & Bell, E. (2017) 'Företagsekonomiska Forskningsmetoder', Stockholm: Liber.
- Burton, J. & Roberts, W. (1967) 'A Study of Auditor Changes', *Journal of Accountancy*, vol. 123 (4), s. 31-36.
- Butterworth, S. & Houghton, K.A. (1995) 'Auditor Switching: The pricing of audit services', *Journal of Business, Finance and Accounting*, vol. 22 (3), s. 323-344.
- Cahan, S. & Zhang, W. (2006) 'After Enron: Auditor Conservatism and ex-Andersen Clients', *The Accounting Review*, vol. 81 (1), s. 49-82.
- Carlin, T. & Finch, N. (2011) 'Goodwill impairment testing under IFRS: a false impossible shore?', *Pacific Accounting Review (Emerald Group Publishing Limited)*, vol. 23 (3), s. 368-392.
- Carver, B.T., Hollingsworth, C.W. & Stanley, J.D. (2011) 'Recent auditor downgrade activity and changes in clients' discretionary accruals', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 30 (3), s. 33-58.

- Cassell, C., Giroux, G., Myers, L. & Omer, T. (2012) 'The Effect of Corporate Governance on Auditor-Client Realignments', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 31 (2), s. 167-188.
- Chaney, P. & Philipich, K. (2002) 'Shredded Reputation: The Cost of Audit Failure', *Journal of Account Research*, vol. 40 (4), s. 1221-1245.
- Chaney, P., Jeter, D. & Shivakumar, L. (2004) 'Self-Selection of Auditors and Audit Pricing in Private Firms', *Accounting Review*, vol. 79 (1), s. 51-72.
- Chang, C., Chi, W. & Liu, C. (2003) 'Client Characteristics and Auditor Switch in an Audit Failure', working paper, National Chengchi University.
- Chow, C. & Rice, S. (1982) 'Qualified Audit Opinions and Auditor Switching', *Accounting Review*, vol. 57 (2), s. 326.
- Darrrough, M.N., Guler, L. & Wang, P. (2014) 'Goodwill Impairment Losses and CEO Compensation', *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 29 (4), s. 435-463.
- Davidson, W., Jiraporn, P. & DaDalt, P. (2006) 'Causes and Consequences of Audit Shopping: An Analysis of Auditor Opinions, Earnings Management, and Auditor Changes', *Quarterly Journal of Business & Economics*, vol. 45 (1/2), s. 69-87.
- Davis, R.R. (2013) 'Auditor Changes - Another Perspective', *Proceedings of The Northeast Business & Economics Association*, s. 49-52.
- DeFond, M.L. (1992) 'The Association Between Changes in Client Firm Agency Costs and Auditor Switching', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 11 (1), s. 16-31.
- DeFond, M.L. & Subramanyam, K.R. (1998) 'Auditor changes and discretionary accruals. *Journal of accounting and Economics*', vol. 25 (1), s. 35-67.
- Deloitte (2005) 'A-IFRS vs IFRS: Differences between Australian equivalents to A-IFRS and IFRS', Tillgänglig genom: <https://www.iasplus.com/en/binary/au/0509differences.pdf> [Hämtad 2018-05-19]
- Dhaliwal, D. & Schatzberg, J. (1993) 'An Analysis of the Economic Factors Related to Auditor-Client Disagreements Preceding Auditor Changes', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 12 (2), s. 22-38.
- Dye, R.A. (1991) 'Informationally motivated auditor replacement', *Journal of Accounting & Economics*, vol. 14 (4), s. 348-374.
- EBSCO 2018: About EBSCO. <https://www.ebsco.com/about> [Hämtad 2018-05-10].
- Eichenseher, J. & Shields, D. (1983) 'The Correlates of CPA-Firm Change for Publicly Held Corporations', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 2 (2), s. 23.
- Ettredge, M., Chan, L. & Scholz, S. (2007) 'Audit Fees and Auditor Dismissals in the Sarbanes-Oxley Era', *Accounting Horizons*, vol. 21 (4), s. 371-386.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014 av den 16 april 2014 om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse.

FAR Akademi. (2017). IFRS-Volymen 2017 (IAS 1 - Utformning av finansiella rapporter). Stockholm: FAR Akademi

FAR Akademi. (2017). IFRS-Volymen 2017 (IAS 36 - Nedskrivningar). Stockholm: FAR Akademi

FAR Akademi. (2017). IFRS-Volymen 2017 (IFRS 3 - Rörelseförvärv). Stockholm: FAR Akademi

FAR Akademi. (2017). IFRS-Volymen 2017 (IFRS 7 - Finansiella instrument: Upplysningar). Stockholm: FAR Akademi

Fontaine, R., Letaifa, S. & Herda, D. (2013) 'An Interview Study to Understand the Reasons Clients Change Audit Firms and the Client's Perceived Value of the Audit Service', *Current Issues in Auditing*, vol. 7 (1), s. A1-A14.

Francis, J., Hanna, J. & Vincent, L. (1996) 'Causes and Effects of Discretionary Asset Write-Offs', *Journal of Accounting Research*, vol. 34 (3), s. 117-134.

Franks, J. & Mayer, C. (1997) 'Corporate Ownership and Control in the U.K., Germany, and France', *Journal of Applied Corporate Finance*, vol. 9 (4), s. 30.

Francis, J. & Wilson, E. (1988) 'Auditor Changes: A Joint Test of Theory Relating to Agency Costs and Auditor Differentiation', *Accounting Review*, vol. 63 (4), s. 663.

Garsombke, H. P., & Armitage, J.L. (1993) 'Competitive bidding, fees and auditor changes: Additional evidence', *Journal of Applied Business Research*, vol. 9 (3), s. 93.

Hair Jr., J., Black, W. & Anderson, R. (2013) 'Multivariate Data Analysis', 7th ed. Edinburg: Pearson Education.

Haskins, M.E. & Williams, D.D. (1990) 'A contingent model of intra-Big-8 auditor changes', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 9 (fall), s. 55-74.

Haswell, S. & Langfield-Smith, I. (2008) 'Fifty-seven serious defects in 'Australian' IFRS', *Australian Accounting Review*, vol. 18 (1), s. 46-62.

Healy, P. & Lys, T. (1986) 'Auditor Changes Following Big Eight Mergers with Non-Big Eight Audit Firms', *Journal of Accounting & Public Policy*, vol. 5 (4), s. 251-265.

Hudaib, M. & Cooke, T. (2005) 'The Impact of Managing Director Changes and Financial Distress on Audit Qualification and Auditor Switching', *Journal of Business Finance & Accounting*, vol. 32 (9/10), s. 1703-1739.

Ianniello, G. & Galloppo, G. (2015) 'Stock market reaction to auditor opinions – Italian evidence', *Managerial Auditing Journal*, vol. 30 (6/7), s. 610-632.

Jensen, M. & Meckling, W. (1976) 'Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs and Ownership Structure', *Journal of Financial Economics*, vol. 3 (4), s. 305-360.

- Johnson, W.B. & Lys, T. (1990) 'The market for audit services: evidence from voluntary auditor changes', *Journal of Accounting and Economics*, vol. 12 (1-3), s. 281-308.
- Kallunki, J.P., Sahlström, P., & Zerni, M. (2007). 'Audit Pricing, Lowballing and Auditor Turnover: A Dynamic Analysis.' *The Accounting Review* Vol. 69 (4), s. 593-615.
- Kanodia, C. & Mukherji, A. (1994) 'Audit Pricing, Lowballing and Auditor Turnovers: A Dynamic Analysis', *Accounting Review*, vol. 69 (4), s. 593-615.
- Knapp, M. & Elikai, F. (1988) 'Auditor changes: A note on the policy implications of recent analytical and empirical research.' *Journal of Accounting, Auditing, and Finance*, vol. 3 (1), s. 78-86.
- Krishnan, J. & Stephens, R. (1995) 'Evidence on Opinion Shopping from Audit Opinion Conservatism'. *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 14 (3), s. 179-201.
- Krishnan, J. & Krishnan, J. (1997) 'Litigation Risk and Auditor Resignations' (cover story), *Accounting Review*, vol. 72 (4), s. 539.
- Krishnan, J., Krishnan, J. & Stephens, R. (1996) 'The Simultaneous Relation Between Auditor Switching and Audit Opinion: An Empirical Analysis', *Accounting & Business Research*, vol. 26 (3), s. 224-236.
- Krishnan, G. & Visvanathan, G. (2007) 'Reporting Internal Control Deficiencies in the Post-Sarbanes-Oxley Era: The Role of Auditors and Corporate Governance', *International Journal of Auditing*, vol. 11 (2), s. 73-90.
- La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F. & Shleifer, A. (1998) 'Corporate Ownership Around the World', Cambridge, Massachusetts: National Bureau of Economic Research.
- Lee, C., Lee, J. & Lee, A. (2013) 'Statistics for Business and Financial Economics', New York, New York: Springer New York.
- Lennox, C. (2000) 'Do companies successfully engage in opinion-shopping? Evidence from the UK', *Journal of Accounting and Economics*, vol. 29, s. 321-337.
- Lennox, C. (2002) 'Opinion shopping and the role of audit committee when audit firms are dismissed: US experience', *Corporate Governance: An International Review*, vol. 11 (4), s. 345-347.
- Liberatore, G. & Mazzi, F. (2010) 'Goodwill write-off and financial market behaviour: An analysis of possible relationships', *Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting*, vol. 26, s. 333-339.
- Marton, J., Lundqvist, P. & Pettersson, A. (2016) 'IFRS - I Teori Och Praktik', Stockholm: Sanoma utbildning.
- McConnell Jr, D.K. (1984) 'Auditor Changes and Related Disagreements', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 3 (2), s. 44.
- Menon, K. & Williams, D. (1999) 'Error Cost and Auditors' Termination Decisions', *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, vol. 14 (2), s. 95-123.
- MohammadRezaei & Mohd-Saleh. (2017) 'Auditor switching and audit fee discounting: the Iranian experience', *Asian Review of Accounting*, vol 25 (3), s. 335-360.

NASDAQ OMX NORDIC 2018: Aktier. <http://www.nasdaqomxnordic.com/aktier> [Hämtad 2018-04-26].

Nilsson, C. & Persson, M 2008, 'Drivkrafter för ett revisorsbyte – En studie utifrån både revisorerers och klienters perspektiv', Networked Digital Library of Theses & Dissertations.

Petersen, C. & Plenborg, T. (2010), 'How do firms implement impairment tests of goodwill?', *Abacus*, vol. 46 (4), s. 419-446.

RevR 705. (2016) 'RevR 705 Modifierade uttalanden, upplysningar och anmärkningar i revisionsberättelsen', FAR Online. Tillgänglig: <https://www.far.se/globalassets/remisser/far-fragar/revision/nya-revisionsberattelsen/bilaga-2-revr-705.docx> [Hämtad 2018-04-29]

Ruiz-Barbadillo, E., Gómez-Aguilar, N., De Fuentes-Barberá, C. & Garcí-Benau, M. (2004) 'Audit quality and the going-concern decision-making process: Spanish evidence', *European Accounting Review*, vol. 13 (4), s. 597-620.

Schwartz, K. & Menon, K. (1985) 'Auditor Switches by Failing Firms', *Accounting Review*, vol. 60 (2), s. 248.

Schwartz, K. & Soo, B. (1995) 'An Analysis of Form 8-K Disclosures of Auditor Changes by Firms Approaching Bankruptcy', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 14 (1), s. 124-136.

SEC 2018: Form 8-K. <https://www.sec.gov/fast-answers/answersform8khtml.html> [Hämtad 2018-04-25]

SFS 2005:551 Aktiebolagslagen. Stockholm: Justitiedepartementet

SFS 2001:883 Revisorslagen. Stockholm: Justitiedepartementet

SFS 1995:1554 Årsredovisningslagen. Stockholm: Justitiedepartementet

Sharifah, N., Malcolm, S. & Zubaidah, I. (2012) 'Factors influencing auditor change: evidence from Malaysia', *Asian Review of Accounting*, vol. 3, s. 222.

Smith, D.B. (1986) 'Auditor "Subject To" Opinions, Disclaimers, and Auditor Changes', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 6 (1), s. 95.

Simunic, D. & Stein, M. (1996) 'The Impact of Litigation Risk on Audit Pricing: A Review of the Economics and the Evidence', *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 15 (2), s. 145-148.

Stanišić, N., Petrović, Z., Vićentijević, K. & Mizdraković, V. (2014) 'Auditor Switching and Qualified Audit Opinion: Evidence from Serbia', *Singidunum Journal of Applied Sciences*, s. 552-558.

Stefaniak, C. M., Robertson, J. C. & Houston, R. W. (2009) 'The causes and consequences of auditor switching: A review of the literature', *Journal of Accounting Literature*, vol. 28, s. 47-121.

Stunda, R. & Pacini, C. (2013) 'The Shareholder Wealth Effects of Auditor Changes and Auditor Opinions: Does a Difference Exist in a Pre-SOX Versus PostSOX Environment?', *Academy of Accounting & Financial Studies Journal*, vol. 17 (4), s. 29-40.

Svenskt Näringsliv 2014, Vem ska styra de svenska företagen?

https://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporter/vem-ska-styra-de-svenska-foretpdf_587827.html/BINARY/Vem%20ska%20styra%20de%20svenska%20f%C3%B6ret.pdf [Hämtad 2018-05-15]

Söderström, H., Berglöf, E. & Sandström, S. (2003) 'Ägarmakt Och Omvandling: Den Svenska Modellen Utmanad', Stockholm: SNS förlag.

Teh, B.H., Ong, T.S. & Ying, L.Y. (2017) 'Earnings Management in Malaysian Public Listed Family Firms', Jurnal Pengurusan, vol. 51, s. 1-18.

Totok, B., Rahmawati, Bandi. & Agung Nur, P. (2017) 'Determinant of Downward Auditor Switching', Jurnal Akuntansi Multiparadigma, vol. 8 (3), s. 444-457.

Transparency International 2018: Corruption Perceptions Index 2017.

https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017 [Hämtad 2018-05-12].

Turner, L., Williams, J. & Weirich, T. (2005) 'An Inside Look at Auditor Changes', CPA Journal, s. 12-21.

Udeh, I.A. (2016) 'Auditor Changes in the SOX Era', Journal of Accounting & Finance, vol. 16 (5), s. 123-133.

Vanstraelen, A. (2003) 'Going-Concern Opinions, Auditor Switching, and the Self-Fulfilling Prophecy Effect Examined in the Regulatory Context of Belgium' Journal of Accounting, Auditing & Finance, vol. 18 (2), s. 231-253.

Watts, R.L. (2003) 'Conservatism in Accounting Part I: Explanations and Implications', Accounting Horizons, vol. 17 (3), s. 207-221.

Weiss, R. & Kalbers, L. (2008) 'Causes and consequences of auditor changes: A comparison of accelerated and non-accelerated filers', Working paper, University of St. Thomas.

Williams, D.D. (1988) 'The Potential Determinants of Auditor Change', Journal of Business Finance & Accounting, vol. 15 (2), s. 243.

Woo, E. & Koh, H. (2001) 'Factors associated with auditor changes: a Singapore study', Accounting & Business Research, vol. 31 (2), s. 133-144.

Bilaga 1: Insamlad data.

Företagsnamn	Bytt	VDM1	VD0	OM1	O0	ORKM1	OKR0	LM1	FM2	FM1	ORM2	ORM1	NM2	NM1	RPM2	RPM1	RK0	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	BOS
Atlas Copco Aktiebolag	1	1	0	0	0	0	0	1,0625	0,0053	0,0028	0	0	0,0002	0,0022	0	0	0,830	0	0	0	0	0	1	0	0	71622000
Telia Company AB	1	1	0	1	0	1	0	1,0000	0,0044	0,0026	0	1	0,0305	0,0437	1	0	1,056	0	0	0	0	0	0	0	0	272067000
Aktiebolaget SKF	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0010	0,0123	0	0	0,0006	0,0016	0	0	0,917	0	0	0	0	0	1	0	0	70991000
Investor Aktiebolag	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0307	0,0390	0	0	0,0000	0,0000	1	1	1,667	0	0	0	1	0	0	0	0	267150000
NCC Aktiebolag	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0002	0,0000	0	0	0,0027	0,0035	0	0	0,833	0	0	0	0	0	1	0	0	39402000
Boliden AB	1	0	0	0	0	0	0	1,1667	0,0000	0,0167	0	0	0,0000	0,0003	0	0	1,000	1	0	0	0	0	0	0	0	43022000
SAS AB	1	0	0	0	0	0	1	0,8571	0,0000	0,0371	0	0	0,0870	0,0379	0	1	0,833	0	0	1	0	0	0	0	0	35628000
Alfa Laval AB	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0492	0,0095	0	0	0,0045	0,0030	0	0	1,000	0	0	0	0	0	1	0	0	55786000
Husvarna Aktiebolag	1	1	0	0	0	1	0	0,9302	0,0000	0,0000	0	0	0,0023	0,0011	0	0	0,905	0	1	0	0	0	0	0	0	29344000
Ratos AB	1	0	1	0	1	0	1	1,0000	0,0779	0,0486	0	0	0,0055	0,0225	0	0	1,000	0	0	0	1	0	0	0	0	33570000
BillerudKorsnäs Aktiebolag (publ)	1	0	0	1	0	1	0	1,0000	0,0010	0,0000	0	0	0,0016	0,0018	0	0	0,667	1	0	0	0	0	0	0	0	25083000
NIBE Industrier AB	1	0	0	0	0	0	0	1,0526	0,4203	0,0179	0	0	0,0002	0,0001	0	0	0,964	0	0	0	0	0	1	0	0	12966800
Elekta AB (publ)	1	0	0	0	0	0	0	1,0400	0,0146	0,2076	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,692	0	0	0	0	1	0	0	0	16307000
Nordea Bank AB	1	0	0	0	0	1	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0006	0	0	0,857	0	0	0	1	0	0	0	0	646868000
Clas Ohlson Aktiebolag	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,962	0	0	1	0	0	0	0	0	3740700
Lindab International AB	1	1	0	0	0	0	0	1,0323	0,0282	0,0000	0	0	0,0014	0,0004	0	1	0,862	0	0	0	0	0	1	0	0	6961000
Intrum Justitia AB	1	0	0	0	0	1	0	0,9091	0,0885	0,0077	0	0	0,0074	0,0016	0	1	0,759	0	0	0	1	0	0	0	0	8475000
Mekonomen Aktiebolag	1	0	0	0	0	0	1	1,0000	0,3800	0,0035	0	0	0,0000	0,0087	0	1	0,714	0	1	0	0	0	0	0	0	5384000
Swedish Orphan Biovitrum AB (publ)	1	0	0	0	0	0	0	1,0769	0,0068	0,0000	0	0	0,0240	0,0027	0	0	1,257	0	0	0	0	1	0	0	0	6370744
KappAhl AB (publ)	1	1	0	1	0	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0050	0,0225	0	0	0,813	0	0	1	0	0	0	0	0	2796600
Nolato Aktiebolag	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0090	0,0158	0	0	0,174	0	0	0	0	0	1	0	0	3233000
BE Group AB (publ)	1	1	0	0	1	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0051	0,0561	0	0	0,667	1	0	0	0	0	0	0	0	1961000
Nederman Holding Aktiebolag	1	0	0	0	0	0	0	0,9615	0,0061	0,0000	0	0	0,0000	0,0002	1	1	0,676	0	0	0	0	0	1	0	0	2565800
SkiStar Aktiebolag	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0003	0,0283	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,791	0	0	1	0	0	0	0	0	3960234
Rejlers AB (publ)	1	1	0	1	0	0	1	1,0000	0,0207	0,0224	0	0	0,0000	0,0022	0	0	1,000	0	0	0	0	0	1	0	0	874400
Mycronic AB (publ)	1	1	1	1	1	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0642	0	0	1,137	0	0	0	0	0	1	0	0	1401481
Atrium Ljungberg AB	1	0	1	0	1	0	1	1,0000	0,0028	0,0015	0	0	0,0022	0,0007	0	0	0,607	0	0	0	1	0	0	0	0	23175800
Rottneros AB	1	0	1	0	1	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,1189	0,0000	0	0	0,818	1	0	0	0	0	0	0	0	1161000
Midsona AB	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0976	0,0067	0	0	0,1159	0,0217	0	0	1,000	0	1	0	0	0	0	0	0	1199000
Bure Equity AB	1	0	0	0	1	0	0	1,0000	0,5468	0,0021	0	0	0,0188	0,0416	0	0	0,952	0	0	0	1	0	0	0	0	2438200
Wallenstam AB	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0060	0	0	0,450	0	0	0	1	0	0	0	0	32437000
Vitrolife AB	1	0	0	1	0	1	0	1,1111	0,0836	0,0065	0	0	0,0000	0,0081	0	0	1,174	0	0	0	0	1	0	0	0	972482
AB Traction	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0205	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,400	0	0	0	1	0	0	0	0	2120600
Catena AB	1	1	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	1	0,691	0	0	0	1	0	0	0	0	924264
Vitec Software Group AB (publ)	1	0	0	1	0	0	0	1,0000	0,1019	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	1	1	0,610	0	0	0	0	0	0	0	1	772901
Viking Supply Ships AB	1	0	1	0	0	0	0	1,2222	0,0747	0,0000	0	0	0,1071	0,0416	0	0	1,726	0	0	0	0	0	1	0	0	4884211
Pricer Aktiebolag	1	1	0	1	0	1	0	1,0000	0,0001	0,0000	0	0	0,0041	0,0417	0	1	0,893	0	0	0	0	0	1	0	0	803816
RaySearch Laboratories AB (publ)	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0309	0	0	0,856	0	0	0	0	1	0	0	0	299162

BioGaia AB	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0634	0,0000	0	0	0,0055	0,0144	0	0	0,930	0	0	0	0	1	0	0	0	473177
Boule Diagnostics AB	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0012	0,3410	0	0	0,552	0	0	0	0	1	0	0	0	279949
I.A.R. Systems Group AB	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0497	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,714	0	0	0	0	0	0	0	1	324100
Empir Group AB	1	1	0	0	1	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,3116	0	0	0,978	0	0	0	0	0	0	0	1	32094
Precise Biometrics AB	1	0	0	1	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0225	0,0767	0	0	0,615	0	0	0	0	0	1	0	0	98949
BioInvent International Aktiebolag	1	0	1	1	0	1	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,879	0	0	0	0	1	0	0	0	116543
Trention Aktiebolag	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,3837	0,0000	1	1	0,1052	0,0397	0	0	1,145	0	1	0	0	0	0	0	0	470757
Kinnevik AB	1	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0003	0	0	0,0870	0,0184	0	0	1,000	0	0	0	1	0	0	0	0	67402000
Karolinska Development AB	1	1	0	0	0	0	0	1,0000	0,3977	0,1242	0	0	0,0402	0,0364	0	0	0,842	0	0	0	0	1	0	0	0	614460
Consilium Aktiebolag	0	0	0	0	0	0	0	1,0476	0,0000	0,0132	0	0	0,0015	0,0031	0	0	1,400	0	0	0	0	0	1	0	0	1481000
Medivir Aktiebolag	0	1	0	1	0	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0062	0,0000	0	0	1,123	0	0	0	0	1	0	0	0	1616255
Softronic Aktiebolag	0	0	0	0	0	0	0	0,6667	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	1,114	0	0	0	0	0	0	0	1	347996
Poolia AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0335	0,0098	0	0	1,016	0	0	0	0	0	1	0	0	232867
Beijer Electronics Group AB	0	1	1	0	0	0	0	0,8636	0,0588	0,0000	0	0	0,0000	0,0038	0	0	0,884	0	0	0	0	0	1	0	0	1453004
NetEnt AB (publ)	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	1,211	0	0	1	0	0	0	0	0	964742
Skandinaviska Enskilda Banken AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0010	0,0017	0	0	0,963	0	0	0	0	0	1	0	0	1,867E+09
Addtech AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0909	0,0615	0	0	0,0055	0,0051	0	0	0,866	0	0	0	0	0	1	0	0	3805000
Malmbergs Elektriska Aktiebolag (publ)	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	1,012	0	0	0	0	0	1	0	0	434615
XANO Industri AB	0	1	0	0	1	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0028	0,0025	0	0	0,702	0	0	0	0	0	1	0	0	919329
Castellum Aktiebolag	0	0	0	0	0	1	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,790	0	0	0	1	0	0	0	0	42652000
Karo Pharma Aktiebolag	0	1	0	1	0	1	0	1,0000	0,0020	0,0000	0	0	0,0020	0,0000	0	0	1,763	0	0	0	0	1	0	0	0	642537
HMS Networks AB	0	0	0	0	1	1	0	1,0000	0,3055	0,0000	0	0	0,0010	0,0028	0	0	1,261	0	0	0	0	0	0	0	1	830863
Odd Molly International AB	0	0	0	0	0	0	0	1,3333	0,0000	0,0000	0	0	0,0301	0,0490	0	0	1,447	0	1	0	0	0	0	0	0	143817
MQ Holding AB	0	0	0	0	1	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0066	0,0062	0	0	0,859	0	0	1	0	0	0	0	0	1664599
A3 Allmänna IT - och Telekomaktiebolaget (publ)	0	0	1	1	0	1	0	1,0000	0,5331	0,0000	0	0	0,0533	0,0382	0	0	1,025	0	0	0	0	0	0	0	0	440482
ACTIVE Biotech AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,976	0	0	0	0	1	0	0	0	449440
Eniro AB	0	1	0	0	0	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	1	0,0652	1,0596	0	0	1,000	0	0	1	0	0	0	0	0	4416000
Axfood Aktiebolag	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0041	0,0019	0	0	0,0052	0,0352	0	0	1,000	0	0	1	0	0	0	0	0	10537000
Getinge AB	0	0	1	0	0	0	0	1,0000	0,0057	0,0240	0	0	0,0009	0,0012	0	0	1,250	0	0	0	0	1	0	0	0	53235000
Axis Aktiebolag	0	0	0	0	1	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	1,308	0	0	0	0	0	0	0	1	2999500
Betsson AB	0	0	1	0	0	0	0	1,0882	0,0395	0,1581	0	0	0,0000	0,0041	0	0	0,919	0	0	1	0	0	0	0	0	5727357
Lundin Mining AB	0	0	0	0	0	0	0	1,3333	0,0000	0,0000	0	0	0,0739	0,0002	0	0	0,739	1	0	0	0	0	0	0	0	14113573
Biotage AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0132	0,1379	0	0	1,237	0	0	0	0	1	0	0	0	668832
Acando AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0309	0,2755	0	0	0,0000	0,0045	0	0	2,242	0	0	0	0	0	0	0	1	1626244
Eastmine AB (publ)	0	0	0	0	1	0	0	1,0000	0,0910	0,0000	0	0	0,0002	0,1330	0	0	1,929	0	0	0	1	0	0	0	0	2334785
Bulten AB	0	1	0	0	1	1	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0077	0,0000	0	0	0,771	0	1	0	0	0	0	0	0	1944500
Anoto Group AB	0	0	0	0	0	0	0	0,8000	0,0000	0,0000	1	1	0,4100	0,0254	0	0	1,733	0	0	0	0	0	0	0	1	449328
Venue Retail Group Aktiebolag	0	0	1	1	0	0	0	1,0000	0,1107	0,0000	0	0	0,0000	0,0162	0	1	0,855	0	0	1	0	0	0	0	0	452811
Strax AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,770	0	1	0	0	0	0	0	0	243350
Orexo AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0454	0,0103	0	0	1,220	0	0	0	0	1	0	0	0	1016304

JM AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0089	0,0033	0	0	0,922	0	0	0	1	0	0	0	0	11972000
Knowit Aktiebolag (publ)	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0407	0,0046	0	0	0,0444	0,0431	0	0	1,332	0	0	0	0	0	0	0	1	1475258
Studsvik AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,3733	0,0000	0	0	1,086	0	0	0	0	0	1	0	0	993481
HiQ International AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0087	0,0081	0	0	1,380	0	0	0	0	0	0	0	1	1034739
Electra Gruppen AB (publ)	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0018	0,0024	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,907	0	0	1	0	0	0	0	0	547974
Feelgood Svenska Aktiebolag (publ.)	0	0	0	1	0	1	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	1,155	0	0	0	0	1	0	0	0	294554
Midway Holding Aktiebolag	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0113	0,0038	0	0	1,167	0	0	0	1	0	0	0	0	1456200
FormPipe Software AB	0	0	0	0	0	0	0	1,2500	0,2182	0,0656	0	0	0,0000	0,0000	0	0	1,047	0	0	0	0	0	0	0	1	617789
Aktiebolaget Electrolux	0	0	0	1	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0010	0	0	0,0163	0,0048	0	0	0,955	0	1	0	0	0	0	0	0	83471000
ÅF AB	0	1	1	1	1	1	0	1,0000	0,0278	0,0000	0	0	0,0144	0,0000	0	0	1,039	0	0	0	0	0	1	0	0	8316300
Byggmax Group AB	0	0	0	0	1	0	1	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,900	0	0	1	0	0	0	0	0	2334400
Fastighets AB Balder	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0005	0,0000	0	0	1,500	0	0	0	1	0	0	0	0	73376000
ICA Gruppen Aktiebolag	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0761	0	0	0,0098	0,0146	1	0	21,000	0	0	1	0	0	0	0	0	74916000
DORO AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,1549	0,0039	0	0	0,0000	0,0000	0	0	1,615	0	0	0	0	0	0	0	1	1198900
Prevas Aktiebolag	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0636	0,0000	0	0	0,0830	0,0482	0	0	1,156	0	0	0	0	0	0	0	1	359192
H & M Hennes & Mauritz AB	0	0	0	0	0	0	0	1,0000	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0	0	1,269	0	0	1	0	0	0	0	0	85813000